

WESZELY ISTVÁN

sport-újdonságok-üzlete IV., Váci-utca 9. szám
kirakatát tessék megtekinteni. Gyermekek öröme: repülő-
verseny emléktárgyak, Latham, Grady, Demoiselle,
Blériot repülőgép kis modellek — Repülőgép model-
alkatrészek

Hölgyek figyelmébe

Mielőtt divatos női készítéseket vásárolna, kérem
tekintse meg

PAPEK JÓZSEF
bőröndös és finom bőr-
áru készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

A **MARGIT-CREME** a főrangú bőrgyógyászok kedvence
szépség szerető, az egész világon el van terjedve.
Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr
azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt
észlelhető.
Mivel a **MARGIT-CREME** utánozzák és hamisít-
ják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak
ilyen készítményt vállal a készítő mindenemű felelősséget.
A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zsírtalan, vegy-
iszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett.
Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1.20.
Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerár, illatszer- és drogus-üzletben.

**RATIONALIS
HOMOKÉRTÉKESÍTÉS**

hez szállítunk munkaképes
:: gépeket és formákat, ::
tégla-, ürblokk-, tetőcse-
rep-, csatorna- és alag-
csövek gyártására. ::
Saját modern szerkesztők különl. gépgy.
Dr. GASPARY & Co.
Markranstätt (Németország).
— 228. számú broszúra ingyen. —

**Kizárólag elsőrangú
bőröndök és
bőröndárak
kényelmes havi lefizetésre.**

Kimerítő bőröndárjegyzék kíváncsra ingyen

Aufrecht és Goldschmied utóda
Elek és Társa R.-T.
Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

Nyarlók és vendéglősök figyelmébe!!

PAUNCZ GYULA
vaj és turó nagykereskedő
Budapest, Központi vásárosanok. — Ajánl naponta
friss tea vaját kgm-ként 3 kor., és főzővaját kgm-ként
2 kor. 20 fill. Postai szállítást naponta utánvét mellől.
Telefon 48-14. —

28. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) **HOITSY PÁL.** BUDAPEST, JULIUS 10.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 40 fillér.

AZ ÚJ ŐRSÉG.
A törvényhozás új elnöksége.

HOGY AZ ELNÖKSÉG a legmagasabb méltó-
ság, ezt talán sehol se demonstrálták
olyan szemmeláthatóan, mint a magyar
törvényhozás két Házában: a Tisztelet Házban,
meg a Méltóságos Házban. Nem volt egészen
megokoltatlan az a szemrehányás, hogy a világ
legfényesebb és legpazarabb komforttal beren-
dezett parlamenti palotájának építője az elnö-
kök kényelméről gondoskodott legkevésbé, a
mikor az elnöki magaslatot elfelejtette — lift-
tel is felszerelni. Az Indiák császára nem
trónol akkora magasságban, mint a mi kép-
viselőházunk és főrendiházunk elnökei. Ezért
bajos is őket a szokott hasonlattal a törvény-
hozó orchestrum karmestereinek nevezni. A kar-
mesterek nem ülnek ily roppant magasságban.
Inkább a parlamenti oceán világító tornyainak
mondhatnók talán az óriási bástyákat, a me-
lyek tetején öröködnék, a Hárszabály reflektorá-
val és az elnöki csengő szavával dirigálva az
igaz ösvényre a vita hajóját, a mely bizony

könnyen és sűrűn eltéved ezen a kiszámitha-
talan és fölötté viharos kedvű vizen.
Hogy erre a toronytetőre mindenképpen ne-
hez mesterség följutni, a minapában a jó öreg
Madarász apón láthattuk, a ki fiatal erők sze-
rető támogatásával egyszer ugyan véghezvitte
ezt a turista-bravourt, de többször már nem
kért a terhes dicsőségből.
Különben már a korelnökök föl is oldattak
diszes tisztjük földadatai alól. A parlamenti ten-
ger világító tornyait megszállta a hivatott őrség,
a melyet a király bizalma, meg a többség

SOKAN KINLÓDNAK

meleg és nedves időben a viszketési bőrbajban, sümörben és fagyási fájdalomból eredő mindennemű kisebesedé-
sekben szenvedők. Ilyenkor kiujulnak a régi bőrbántalmak, eccemák, az idült sebek. Akik elejét akarják venni az
ilyen kellemetlen és fájdalmas betegségeknek, akik bőrhámítás, bőrrepedezés és bármilyen régi bőrbajból szár-
mazó kellemetlenségektől teljesen meg akarnak szabadulni, azok saját érdekükben rendeljenek egy eredeti doboz

Erényi „ICHTHIOL-SALICYL”-t

Használható: az arczon, hajközötti bőrbaj és kiütéseknél, ótvár, végbél és lábközött gyakran előforduló feldörzsö-
lések, kisebesedések és viszketési bántalmaknál, melegség által képződött kipállott égető fájdalomnál.

Orvosi nyilatkozatok szerint: a legjobb desinfiáló, hűsítő, erősen szárító szer.
Orvosi nyilatkozatok szerint: kizárólagos (specifikum) ellenszer és azonnali fájdalomcsillapító hámorrhoadás
Orvosi nyilatkozatok szerint: bántalmaknál; aranyér ellen legbiztosabb szer.
Orvosi nyilatkozatok szerint: a végbél-dagánatot lohasztja, visszafejlődését gyorsítja, tűzességét elveszi, fájdal-
mát megszünteti.
Orvosi nyilatkozatok szerint: az összes bőrbajok kezelhetők feltűnő eredménnyel, anélkül, hogy bármínemű
utókellemetlenségek előadnák magukat.
Orvosi nyilatkozatok szerint: összes sebeknél, kitégeknek, ótvárnál, nedves és száraz sümörnél, viszketegségek
bőrbajoknál, ahol az összes szárító, gyógyító és desinfiáló szerekekkel (zink, kar-
bol, jodolform, dermatol, xeroform, sublimat, praecipitat, Salicyl, Ichthiol, stb.) nem lehetett eredményeket felmutatni, ott a valódi
„ERÉNYI-ICHTHIOL-SALICYL” összeállítását kitűnőnek és értékesnek minősítették.

A közönség részéről az elismerés oly frappáns és általános, hogy nem létezik oly nap, a mikor ilyen köszönőlevelek
tömegesen ne érkeznek. Mutatóul közlünk néhányat; az aláírást titoktartás megőrzése végett kénytelenek vagyunk
mellőzni.

Köszönő levelek.

Egy külföldi tanár le-
vele: Budapesti sógorom
röven az Erényi Ichthyol-
Salicyl híre ide is eljutott
és nagyon örülök, hogy ké-
szítménye a hirdített beteg-
ségek ellen mindenképpen
szépen bevált. Magam is
mindig valami régi bőrbaj-
ban szenvedtem és most
nyoma sine betegsézemnek.
Nagyon szép dolog, hogy egy
magyar gyógyszerész ma-
gyar készítményével ilyen
szép sikereket arat. Igaz tisz-
telettel vagyok **Dr. N. D.**

Egy jegyző így írt: Tekintetes gyógyszerész úr!
Igen örülök, hogy az újságban megtaláltam hirdetését.
Mióta az Erényi Ichthyol-Salicyl kéngetem fájdalmas
láb-sebeimre, azóta a folyás megszűnik és a seb heged.
Kérek még egy dobozzal, hogy teljesen megszabadul-
jak bajomtól. Szívvelyes üdvözzel
H. K.

Tisztelt gyógyszerész úr! Mintán ugy halottam,
hogy a vóm hozatott öntől egy valódi gyógyszer,
mely meggyógyította a 16 esztendő pikkelyes sümör-
jét, ne sajnáljon nekem is küldeni egyet belőle. Az
árát a postán ki fogom szívesen fizetni, csak gyorsan
tessék szállítani. Igaz szolgálja **B. Z.** uradalmi csász.

Egy körorvos levele:
Tisztelt gyógyszerész úr!
A feleségem részére hozat-
ott „Erényi Ichthyol-Sali-
cylt” egy végbél közötti
viszkető acut bajnál próbál-
tam ki, melynek eredménye
oly kielégítő volt, hogy ez-
után csak az Ön szerű
fogom betegségeimnek rendel-
ni. Tessék gond oaskodni ar-
ról, hogy az itteni gyógy-
tárból is beszerezhető le-
gyen. Szolgálatára minden-
kor készen vagyok k tisztelettel
Dr. M. B.

Egyedüli készítő:
ERÉNYI BÉLA Diana-gyógyszertára **Károly-körút 5.**
BUDAPEST,
Eredeti nagy doboz ára 3 korona. (Postai rendelések utánvét mellett aznap eszközöltetnek.)

BERZEVICZY ALBERT, A KÉPVISELŐHÁZ ÚJ ELNÖKE.

GRÓF CSÁKY ALBIN, A FŐRENDIHAZ ÚJ ELNÖKE.

VICZA REGÉNYE.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Zsoldos László.

III. FEJEZET.

A tanítóék.

bizalma állított a rangban és felelősségben egyaránt kiváló pozíciókba. Már megvannak a csapat-tisztek: a jegyzők, a vezérkar: az alelnökök és a két parancsnokoló generális: gróf Csáky Albin, a főrendiház, és Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke. A székfoglalóját, érdekes, erős és tartalmas elnöki beszédét is megtartotta már mind a kettő.

Iskola, a melyben az elnökség tudományát és a mi még a Házasbálya tudását is fontosabb, az elnöklés művészetét tanítanak, nincsen. Nem is lehet. Nagyon sok olyan dolog kell ehhez az igen diszes és igen nehéz mesterséghez, a mit csak temérdek iskolában, és a mit semmiféle iskolában se lehet megtanulni. És mégis el lehet mondani, hogy a törvényhozás új elnökei iskolázott elnökök. Egyszerűen azért, mert nem a törvényhozás az első testület, vagy nem most történik első ízben, hogy ez a testület a gyönyörű méltóságra őket ítélte legérdemesebbeknek. Csáky Albin csak visszatért helyére, mikor a főrendiház elnöki székét újból elfoglalta. Berzeviczy Albert pedig már az Akadémiában, még a Kisfaludy-Társaságban szerzett fényes multat elnöki méltóságához. A képviselőház új alelnökei közül Náray Lajosnak se kell ezután tanulnia bele a mesterségébe.

A magyar törvényhozás orma olyan hely, a mely a legkiválóbbak és legérdemesebbek számára is nagyszerű dísz és új emelkedést jelent. A kik most odakerültek, a közbecsülésnek, tiszteletnek, érdemnek és tekintélynek messze látszó nagy magasságában voltak idáig is, a mi értékes biztosíték arra, hogy a politikai viharok párja ez új magasságban sem fogja egyéniségük tisztá vonalait elhomályosítani.

VALAKI HALDOKOL.

Ki vágyaink egymáshoz röppenő
Két vérmadarának útjában áll:
A nagy fekete fal most ingadoz,
Aláaknázott a halál.

Imádkozzam az Enyészethez,
Hogy sólymozza rá rontó angyalát?
Hét éjszakának virrasztó lázában
Daloljam átkaim dalát?

Megszaggassam-e vérig lelkemet,
Hogy minden borzalom rá hulljon?
Hogy egy holdfordulás után
Új csonton új sír domborúdjon?

Oh szólj szemeddel, megváltó hatalmam!
Szólj szíved dobbanásával. Felelj!
Fehér kezűd halk rebbenése: szó:
Szólj! Mert esordúltig a kehely.

A fülhomályban, előcsarnokában
Lappangó gýásznak, várak. Ott lesem
A függönyön át-átsuhanó árnyad,
Rettentőn és szerelmesen.

Ki benn vívódik a sapadt halállal:
Minden perczemnek egy csapás.
Vagy én halok, vagy ő hal... Nem lehet már
Kettőnek itt föltámadás.

Te reszkess, szegény árnyék-asszony. Oh sírj!
Mert kettő járunk éjszakába föl:
Míg egyik ölel-ölöl fájdalommal:
A másik holtan les rád — és megöl.

Oláh Gabor.

SZONETT.

Nem tudok kavarogni s nagyra menni,
Mint a vidám, dühömlökű fiúk:
Érzem, hogy festett czéjúk pusztá semmi
S a magy diósóság álmai hiúk.

Érzem, hogy legjobb resten elpihenni
S nimesen tovább már törekedni ut:
Roszkor születünk s nincs mód újra lenni,
Nekünk csupán az élet csontja jut.

És mégis egyre futok, egyre vágyom
S valahit keresek még e világban,
Míg nem fogok megeléni sohasem:

A régi vágyat, régi ifjúságot,
A régesrég elhervadt virágot
S leszírtetett gyümölcsöt keresem.

Babits Mihály.

Tíz napig nem hallottunk Jákob Áronról semmit. A libák sanda szemmel néztek rá, mintha bizony én lettem volna az oka, hogy a szöske földesúr nem jelentkezik. Én pedig most már legszívesebben hazatarttam volna. Ebben azonban megakadályozott az a körülmény, hogy anyuskám időközben értesített, hogy ha sikerül neki egyik kollégájával cserélni, akkor augusztus helyett már június 1-én szabadságra mehet, s ez esetben ő is utánam utazik.

— Na, — okoskodtam magamban, — szegény mama ugyanis már vagy öt esztendeje mindig csak Budapesten töltötte a szabadságidejét, hát én bizony nem bánom, akármilyen fanciesali képet vágnak is ezek a lányok, de itt maradok, hogy anyám is faluzhasson egy kicsit. Gábris bácsi ugyanis mindig azt hajítja, hogy én vagyok a kedvence az összes atyjafiai között; hát használjam ki legalább ezt a vonalmat azzal, hogy anyussal együtt élvezzük ki ezen a szép helyen a nyarat.

Szerencsére ötödnap a felbemaradt háztűznézés után eljött látogatába a tanító az özvegy édesanyjával, s én nagyon meglepetésként a tisztas, fehérhajú öregasszonnyal, a ki, úgy látszik, szintén megkedvelt valamieskét. A tanító még fiatal ember volt; nem igen lehetett több 26—27 esztendősnél. Szabó Mihálynak hívták és előttem mindjárt rokonszenvenessé tette az a szokatlan gyöngédség, s az a meleg, mely szeretet, a melylyel az öregasszonyt körülvette. Nem tehetek róla, de gyűlölöm azokat az embereket, a kik nem tisztelik és nem becsülik meg kellőképp a szüleiket. Valahányszor hallom, hogy fiatal emberek, sőt már iskolások is csak úgy félvállról «őregem»-nek emlegetik az édesapjukat, fraternizálnak velük, vagy azzal dícsérszenek a pajtásaik előtt, hogy hogymint jártak túl az «őreg»-nek az eszén, tudja Isten, én az ilyen ifjonezat szeretném nyakonütni. Ha férfi volnék, meg is tenném. A lány-barátnőim közt különben már alaposan össze is veszttem néhányval, a miért pajtáskodva beszélt az édesanyjáról. Épen azért ropantul meglepetésként ebben az igénytelen, egyszerű falusi tanítóban az igazi gyermeki gondoskodás.

— Édesanyám így, édesanyám úgy.
— Izlik, édesanyám? Jaj, csak meg ne ártson, édesanyám! — Istenem, olyan szép ez! Nemde?

Matild néni ottmarasztalta a tanítókat uszonnára, s a mikor elmentek, az öreg Szabóné megcsirögatta az arczomat, és meghívott, hogy látogassam meg őket.

— Nem messze lakunk, — mondta, — amott a malom alatt, a Sztrigy partján. Hildácska majd elvezeti hozzánk.

Örömmel ígértem meg, hogy legközelebb elmegyek, s ezt az ígéreteket már harmadnap délután be is váltottam. Hildácska csakugyan elvezetett. A malom előtt azonban elváltunk s én egyedül kopogtattam be Szabókhoz. Hildácska tudniillik kissé kiálthatatlanoska volt az úton. Gögösen nyújtogatta felém a nyakát, hogy — úgymond:

— Mit csinálnál te, Vicza, ha véletlenül egyszer neked is olyan gazdag kérdő akadna, mint Jákob Áron? Most is tizedez koronát kap egyszerre egy pesti üzletfelétől. Nem hallottad, a mikor említette? Mondd, Vicza, te úgy-e el sem tudod képzelni, hogy mit csinálnál?

Aztán, mivel én bizony csak amúgy foghegyről felelgettem neki, hogy:

— Ugyan már miesoda borzasztóság volna abban? — és más efféle, hát Hildácska jónak látta kijelenteni, hogy:

— Én azt hiszem, hogy te megbolondulnál a boldogságtól, úgy-e Vicza? Azt hiszem, hogy megbolondulnál...

Mire én méltatlankodva:

— Biztosítalak, Hilda, hogy inkább gyalog megyek az élet rögs útján, semhogy ilyen aranynyal fölkantározott számaron lovagoljak,

mint ez a te Jákob Áronod. Hisz ez egy számár, Hilda, hisz ez egy tuskó! Pláne — toldtam hozzá epésen, mert igen dühös voltam, — a mikor az a számár tuskó még azt sem nyírította feléd, hogy: «i-á!»

— No tudod, Vicza, — sipította kedves rokonom (úgy nyújtogatván a nyakát, mint a sziszegő kigyó), — mindig tapasztaltam, hogy a budapesti lányok gorombák, és hogy csak vidéki helyen találhatók valódi jónevelésű, finom nők. Hanem hogy te olyan goromba tudj lenni, akár a hármass liszt, mindamellett, hogy a másodunokatestvérem vagy, azt, tudod, Vicza, mégse tettem volna föl feléd. Ez nem szép, nem ildomos tőled, Vicza, és egyáltalában most már az a nézetem, hogy ez az egész nyilatkozatod semmi más, csak a sárka irigység, hogy nekem ilyen gazdag kérőm lesz, neked pedig nincs senki. Eredj be magad a tanítókhöz.

Úgy is történt, Hilda még magában is folytón sipogva, elkanyarodott a malom felé, s én jámboran föllenttem özvegy Szabónénak, miközben a konyha küszöbén kezét csókoltam neki:

— Jaj, édes néni, ne tessék haragudni, hogy így egyedül rontok be, hanem szegény Hilda roszul érzi magát s hazament.

— Oh, lellem, — ölelt meg a jó asszony, — inkább örülök, hogy egyedül jött. Ámbár Hildácskát is szeretem, de — hogy is csak? — most ugyanis valamit kérdezni szeretnék majd magától, a mit — nevetett, — nem szeretnék a Pereszlenyi kisasszonyok orrára kötni.

— Mit, édes néni? — néztem rá kissé meglepetten, mialatt helyet foglaltunk a hűs udvari szobában.

A tanító anyja közelebb húzta hozzám a székét.

— Hát, kedves Viczácska, kérő áll a házhoz. — Miféle kérő? — kérdeztem én gyanútlanul. — Kinek a házához, néni?

— Pereszlenyi úr házához, — felelt mosolyogva az öregasszony. — Csakhogy nem a Pereszlenyi-kisasszonyokhoz, hanem magához, Viczácska.

— Jaj, — nyögtem egyet önkéntelenül is, mert hirtelenjében az a bolond ötletem támadt, hogy talán Kramolin bácsit hozta ide valahogy az ördög. — Énhozzám, édes néni? — folytattam tamáskodón és mégis bizonyos szorongással a szívemben. — Ugyan kicsoda?

Márta néni, mert ez volt a neve a jó asszonynak, elnevelte magát.

— No, azért nem kell mindjárt úgy megijedni, hugoskám; még nem dörömböl az ajtón az a csúf kérő. Hanem az bizonyos, hogy ha úgy folytatódik a dolog, a hogy megindult, akkor előbb-utóbb az lesz a vége. Nagyon megtetszett valakinek, lellem.

— De néni, kinek, az Istenért? — pillantottam rá most már kétségbeesetten, mert valószínűleg idegessé tett a bizonytalanság. Aztán, a mikor a tanító anyja megmondta a nevét, álmélkodva csaptam össze a kezemet:

— Szent Isten! Az a medve? De hiszen alig szóltam hozzá egy szót egész délután!

Majd, fölpattanván a helyemről:

— Nem, nem, édes néni! Tréfálni tetszik. És különben is az a Jákob úr a rokonaimhoz jött háztűznézőbe, hát semmiesetre sem fogadhatnám el az udvarlást. Én az ő vendégük vagyok itt, édes néni, hát igazán gyalázatos eljárás lenne tőlem, ha...

Ebben a pillanatban kinyílt az ajtó, s én, mintha fölpezekelték volna a számát, nyitott ajakkal, némán és szinte ijedten bámultam a fiatal tanítóra, a ki betoppant a szobába.

— Jó napot kívánok. Kezét csókolom, édesanyám, — fordult jobbra is, balra is Szabó Mihály, a ki alkalmasint észrevette a képtünkön, főként az én ábrázatomon, hogy érdekes beszélgetést szakíthatott félbe, mert mindjárt zavartan fűzte a szavához:

— Talán háborgatom? Bocsanat. — És visszafelé húzódtott az ajtónak.

Illőnek találtam, hogy megnyugtassam.

— Nem, nem, tanító úr, a világért sem.

Hálás tekintet volt a köszönet, míg az öregasszony tréfásan fenyegetett meg a kerti munkához szokott, sovány, barna újjával, a fia felé kacsinva a pápaszeme mögül:

— Ez a kis hamis, no lám! Még meg sem

Erdélyi fényképe.

NÁVAY LAJOS, A KÉPVISELŐHÁZ ÚJ ALELNÖKE.

Uher fényképe.

KABOS FERENCZ, A KÉPVISELŐHÁZ ÚJ ALELNÖKE.

Erdélyi fényképe.

ANGYAL JÓZSEF, A KÉPVISELŐHÁZ ÚJ HÁZNAGYA.

melegedett Borbátvizen és máris hódításai vannak!

— De néni!

— Tessék? — hallatszott csaknem egyszerre az én hangom, meg Szabó Mihályé.

— Képzeld, Miska, — folytatta könyörtelenül a leleplezést Márta néni, — ma reggel, hogy a jegyzőék kocsián bementem Pujra azért a vászonért a zsidóhoz, hát megfog a patika előtt Jákob Áron, hogy ott van-e még — azt mondja — Gábris bácsiéknál az a szép kis lány?

— Ugyan néni!

— Miféle szép kis lány? — (folytatta) kérdem én, pedig hát tüstént kitaláltam, kire ezélok ökleme.

A tanító pödörgetni kezdte a szöke bajuszát. — Már mint Vicza kisasszony? Való is annak a maifának ilyen okos, úri lány, mint Vicza kisasszony. — S a hangjában mintha valami visszafojtott indulat remegett volna.

Mind a ketten meglepődve pillantottunk a fiatalemberre.

— Hogyan? — fordult ültében egész testével feléje az öreg asszony. — Hisz te eddig jóban voltál Jákob Áronnal? Hát összevesztetek?

Amaz rándított egyet a vállán.

— Még nem, édesanyám, — és szinte fenyegetőleg ráncszolta össze a homlokát.

— De édes néni, — szóltam közbe félíg tréfásan, félíg tapogatódzva, mint a rosz szemű ember, a mikor a hang után indul a sötét folyosón, — a tanító urban talán nemcsak Jákob úr iránt van jóindulat, hanem én irántam is?...

— Bocsanat, — hebegte Szabó, valószínűleg abban a hiszemben, hogy gúnyolódok, — nem akarok fogadtalan prókátort lenni...

— Oh, kérem, — nevettem ösztönszerűleg is, kicsattanó jókedvvel pihentetvén meg a szememet a fiatalember gyanakvó ábrázatán, — a mi Jákob úr elmésségét illeti, abban én is teljesen egy véleményen vagyok a tanító úrral! Már a mit aztán — toldtam meg pajzán szerénységgel a szavamat, — én felüllem kockázatotot meg a tanító úr, arra nézve nem mondhatnám, hogy valami nagyon a fején találta volna a szöveget. Oh nem! Inkább az én fejemen találta! Okosság és ez a buksi! — csaptam szemléltető módon kétszer is egymás után a homlokomra. — Jé, ha az anyuskám ezt most hallaná, tudom, kiestül volna!

Mit mereszt rá úgy a szemét ez a tanító! — villant meg szavaim végén a fejemben, s ezzel a vallomással, hogy:

— Mert az anyuskám még mindig tacsónéknak hív, a tacsó pedig, ugyebár, nem lehet valami okos? — befejeztem a mondókámat s (éreztem, hogy picit el is pirulok) lesütöttem a szememet. (Itt egy pulykapihe van a szoknyámon, — néztem szótlannul az ölemre, mialatt megpróbáltam fölesipni róla a pihét, —

bizonyosan a baromfiudvaron szállt a ruhámra ez a pulykapihe, bizonyosan.)

Csend lett egy perczig. A mikor az eltelt, Márta néni fölkelt a székről.

— Kint uzsonnázzunk, ugy-e, a kertben? — fordult felém igen barátságos arccal.

— Hát persze, édesanyám, — válaszolt helyettem a tanító. — Olyan szép idő van, hogy ilyenkor igazán vétek a szobában ülni. — És rá pillantott. — Ugyebár?

— Oh, én imádom a természetet, — fohászoktam egyszerden, s én is fölláttam.

Kezében a két kávé asztalkendőkkel, most ment el mellettem a néni. Rám mosolygott és sebtében megcizírogatván az arczomat, ezzel a kérdéssel:

— Elmegy a majálisra? — gyöngéden kitzukolt maga előtt az árnyékos kertbe.

— Szombaton? Nem tudom.

— Miért nem? Fél az udvarlótól?

— Az Isten tudja, édes néni. Mégis kényes helyzetben vagyok. A néniék elmennek?

— Hogy a fiam elmegy-e, az az ő dolga. De én semmi esetre sem mozdulok ki hazulról, hugoskám.

— Ümm, — dünnögtem kedvetlenül, miközben a terítés körül segitettem.

— Tudja mit, Vicza kisasszony? Ha gondolja, hogy nem fog jól mulatni, akkor inkább maradjon itthon, és — úgy-e édesanyám? — tiszteljen meg bennünket egy szerény vacsorára!

— Nagyon örülnék, — szólt élénken özvegy Szabóné. — Eljön? Oh, én vén csacsi! De hogy is kívánhatnás te is, édes fiam, illesmit egy fiatal lánytól? A mikor táncmulatságra mehet!

— Oh, kedves néni, — feleltem, — már csak a miatt az izé... a miatt a Jákob úr miatt sincs valami nagy kedvem ahoz a majálishoz. Hogyisne! Hogy még majd ott is olyan szépeket mondjon nekem, mint a múlt héten Gábris bácsiéknál: hogy onnan tudja, hogy ki kell gombolni a blúzomat, — mivel, tetszik tudni, édes néni, roszul lettem a teától, — mert állatorvosi akadémiát hallgatott.

Nem csekély álmélkodásukra elfecsegttem az egész esetet, majd nevetve fűztem hozzá:

— Képzelm, a majálison meg majd ilyen bókokkal traktálna, mindenkinek a füle hallatára: «Jaj, nagysád épen olyan szépen ugrál, akár a bakkecske!» Vagy: «Ne igyék még jeges limonádét, nagysád. A lovaikat sem engedem soha megitatni, mikor a trappolástól ki vannak izzadva, hanem előbb megcsutakoltatom őket...» Ojje! Köszönöm szépen, nem kérek ebből a mulatságból!

Mind a hárman jóízűt neveltünk, s abban állapodtunk meg, hogy, ha Gábris bácsiék megengedik, nem megyek el a mulatságra és a tanítóéknál töltöm az estét. Legalább a két libának sem lesz oka rám feltékenykedni, ha itthon maradok, — gondoltam magamban, az a tökfikló Jákob pedig majd kitalálhatja belőle, ha ugyan lesz annyi esze, hogy semmi kedvem elhalászni az ő személyében Hildák szerencsét, és egyszerden fittyet hányok neki.

Estefelé Szabóné a fával együtt hazakisért, és akkor a két lány helyeslő nyaknyújtogatása közben (mert ezek még olyankor is a nyakukat nyújtogatták, a mikor más rendes ember a fejével szokott bólintgatni) kieszközöltük Gábris bácsiék, vagyis inkább — hisz emennek volt a fején a kalap, — Matild néniék jóváhagyását, sőt azt is, hogy ezúttal az éjszakát is Szabókéknál töltöm (a tanító majd átmegy az iskolába aludni). Ez jó is volt, mert a mi azt illeti, én ugyan a viláért sem mertem volna egyedül hálai Fatia Negra házában. Ilykép nyelbeütvén a dolgot, a mikor elkövetkezett a szombat és a Pereszlenyi-házaspár az izléstelenül fölécsizomázott két esemétjével már kora délután fölczihelődött az árverésen vásárolt családi hintóra (Jó mulatást, Vicza! Jó mulatást! — integtek le kárörvendő megnyugvással a lányok a kocsiból), én szépen átsétáltam a tanító lakba, a hol Márta néni tárt karral fogadott a barna rácsos kapuban:

— Isten hozta nálunk, Viczácska! Aztán ne szídjón ám bennünket, ha majd elúnja magát!

(Folytatása következik.)

VÉGZET VAGY VÉLETLEN?

Elbeszélés.

Irta Vértessy Sándor.

Rhédey István 30 éves korában erősen el volt tökéve, hogy komoly szerelmi szenvedélyei többé nem lesznek és hogy szívét nő meghódítani többé nem fogja. Rhédey Németországban nevelkedett és német nevelésének köszönhetette azt a kedvtelést, hogy szeretett mindenről elméleteket gyártani és mindent, embereket, tárgyakat, érzelmeket és eseményeket egyaránt osztályokba sorozni.

Mikor leszámolt a szerelemmel, akkor is igyekezett egy teoriát felállítani, melylyel elhatározását indokolhatta. Talált is. Ezen elmélete szerint a szerelem úgy szenvedély, melynek szülőkei a képzelt tehetség beteges túltengése, az idegek gyengesége és a vér természetes lázongása.

Szerelmi emlékeinek muzeumában keresgélve, arra a tapasztalatra jutott, hogy a szerelem mindenféle fajánál, a legplatóiabbnál kezdve és végezve a legróziabbnál, a mérleg egyik felén esetleg emberfölötti gyönyörrel telt percek, de a mérleg másik részében, fájdalommal töltött órák, napok és évek vannak. Ennélfogva minden előrelátó és bölcsesség után törekvő élőlény kötelessége, hogy ettől a káros szenvedélytől, a mely mindig többet ígér, mint a mennyit ad, lehetőleg távol tartsa magát.

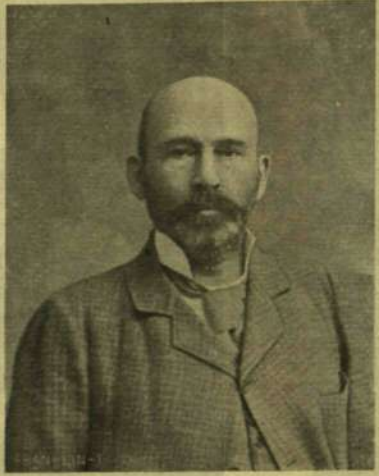
Ó, Leopardinak, a modern pesszimizmus meg

NYEGRE LÁSZLÓ.

RUDNYÁNSZKY GYÖRGY.

HAMMERSBERG LÁSZLÓ.

LOVÁSZ MÁRTON.

alapítójának helyén, azt a tételt, hogy bármely oldalról tekintjük a dolgokat, úgy látjuk, hogy minden tettünknek természetes vége a fájdalom, másként formulázta volna.

Bármely oldalról tekintjük a szerelmet, úgy látjuk, hogy minden szerelmünknek természetes vége a fájdalom. Rhédey elméletét felállítva, egy lépéssel tovább ment. E lépés nélkül nevelése nem lett volna tökéletes.

Mert ha az orvos megállapította a betegség okait, egyszersmind igyekeznie kell megtalálni a betegségnek orvosságát és óvszereit is.

Első sorban uralkodnia kell fantáziának felett és nem szabad megengedni, hogy ébren álmodjunk és hogy álmunk az ábrándok délibábos birodalmában csatangoljon.

Ezt az eredményt — nézete szerint — csak erős fárasztó munka által lehet elérni, mely nem enged időt, hogy gondolataink azt a veszedelmes birodalmat felkeressék, a melyben leginkább két szín található, az egyik a rózsaszín, a mely még a legsötétebb árnyalatot is elragadó világításba képes helyezni, a másik az emberbolondító remény színe: a zöld.

Másodszor uralkodni kell tudni a vér felett, a mely oly könnyen lázba hozza a szívet, végre idegeinket annyira kell edzeni, hogy bármikor képesek legyünk őket alávetni akaratunknak.

E két cél elérésére pedig egyedül a csendes, szabályozott életrendet és a naponkénti hideg fürdőt találta alkalmasnak.

Rhédey már három év óta élt ezen preventív eszközökkel és ezen idő alatt a legboldogabb érzékletlenséget tanúsította a női nem iránt.

Mosolyogva gondolt arra az időre, midőn a meggyőződés hangján idézte Mussetnek, az ő akkori kedvenc költőjének dalát:

«Comment vis-tu, toi qui n'as pas d'amour.»

Erősen hitte, hogy elért az életfelfogásban azon magaslatra, a hol már nem tulajdonított semmiféle jelentőséget sem a barátság-nak, se a szerelemnek, sem a dicsvágy-nak, sem a hírnévnek, sem egyéb, emlékkönyvekbe való nagyképűkedéseknek.

Híte szerint elérte végre azt a relativ leg-

nagyobb boldogságot, a mely az életben egy általában elérhető, nyugodt volt és igazat adott Schopenhauer esábitó bölcseletének, mely nem az örömet, hanem a fájdalommentlenséget keresi.

Időközönként, mikor a Balkán-államok történetéről szóló művének egy-egy részét befejezte, nagyobb utazásra indult.

Utazásaiban is bizonyos rendszer szerint járt el.

Ottthon összeállított egy nagyobb utitervet, a nélkül, hogy egy állandó tartózkodási

Goszleth fényképe.
SZÁSZ KÁROLY.

helyet választott volna. Pillanatnyi szeszélyének engedve, vándorolt azután egy helyről a másikra.

Az 190...-ik év június havában indult el ott-honról. Genf volt a tervbe vett körút kiindulási pontja.

A második állomás Aix-les-Bains volt. Három napot szánt e kies fürdőhelyre. A három napból majdnem három hónap lett.

Midőn az első nap este a cercele játékszobájában szerencsét próbált, találkozott 'egy' régi ismerősével.

SZINYEI-MERSE FELIX.

MIHÁLYI PÉTER.

BESZÉID ANTAL.

POPOVICS DUSÁN.

A KÉPVISELŐHÁZ JEGYZŐI. — Erdélyi fényképek.

Másnapra egy tennispártiban állapodtak meg. Eddig csak hárman voltak jó játékosok, a negyedik hiányzott.

Rhédey szenvedélyes tenniszjátékos volt. A ki tud játszani, az érteni fogja Rhédey örömet, hogy három jó játszótársra akadt.

Másnapról kezdve vígan folyt a játék. Lehet, hogy Rhédeynél ez a körülmény is elegendő lett volna, hogy Aix-les-Bainsben maradjon, valószínű azonban, hogy elhatározását, habár öntudatlanul is, egy másik, programjába fel nem vett esemény nagy mértékben befolyásolta.

Csak későn vette észre Rhédey, hogy az életben a higgadt megfontolás, a józan elővigyázat, a fájdalomak révén szerzett tapasztalatok sem érnek semmit, mert hisz semmitmondó véletlenek, megismerése egy figyelemre sem méltott embernek, egy levél címének eltévesztése, lekésés egy vonatról halomra dönthet minden előrelátást és jövőnkét egész váratlan irányba terelheti.

És Rhédey, bár bizonyos mértékben fatalista volt, elfelejtette, hogy az egyes ember akarata csak addig erős és sikerdús, a meddig a sors akaratával megegyezik.

És a sors, mely egyaránt mosolyog elhatározásaink, reményeink és terveink felett, másként határozott, mint Rhédey.

Ott létének első hete alatt nem történt semmi feltűnő. A rendes fürdői életet élte.

Reggelizni a szálloda virágos terraszán szokott. A mellékasztalnál egy fiatal nő ült egy kis fiú társaságában.

Rhédey, teáját szűresőlve, nézegetni szokta szomszédnőjét, azzal a nyugodtsággal, mely nem fél a veszedelemtől és analizálta a nőt, akár mintha a Louvreban egy szobrot tanulmányozott volna.

Észlelései alapján azután határozottan állithatta, hogy szebb haját nem látott életében. Értette a fürdővendégek csudálkozását, melylyel ezt a könnyű, hullámos haját nézték, melynek színe azzal az árnyalattal bírt, melyet Tizian és Paolo Veronese nőalakjain csodálunk és melynek aranyos áradata, kibontva, földig érhetett és oly hajlékony, oly fényes volt, akár egy üstökös tűzesóvája.

A vágytalan szemlélő élvezetével gyönyör-

ködött, a mint meleg reggeleken a szabad nyak látni engedé a finom ereken a vér lüktetését és a mint a kék szemek oly szelíden és mégis bizonyos hideg szomorúsággal néztek a világba. Megállapította, hogy ez az arc csak akkor derült fel teljesen és pillantásaiból csak akkor sugárzott melegség, ha fiára nézett.

Határozottan nem volt az a fajta szépség, a melyet a nagy tömeg izlése szépnek tart, a melyet az angol oly jellemzően professional beautynak nevez; nem is volt az a szépség, a melyet szobrász vagy festő tökéletesnek mondana. Rhédey maga is nem egy fogyatkozását fedezte fel, hiszen közelről látta arcát és közelről vizsgálhatta alakját.

Két héti Rhédey főfoglalkozása a reggelinél szomszédnője külsejének bonczolgatása volt. És úgy látszott, hogy Rhédeynek csendes, feltűnést nem keltő megfigyelései a szép és érdekes szomszédnőt nem bántották. Elvégre a legtisztább lelkű asszonynak is jól esik és meg-

látat egyszerűen, minden ceremónia nélkül elfogadták.

Ha Rhédey a reggelijével kész lett volna, akkor az események valószínűleg egész másként alakulnak. Egy egyszerű köszönés és ennek a kis epizódnak vége lett volna.

Igy azonban csak a reggelijének kezdetén volt és még a legelőrelátóbb és a legkövetkezetesebb férfiútól se lehet követelni, hogy elvei kedvéért a reggelijét félbeszakítsa és egy félcsésze teáról vagy egy tojásról lemondjon.

És Rhédey újból tapasztalhatta, hogy a reggeli egy eszes és nekünk tetsző nő társaságában minden kétséget kizárólag a kellemes dolgok közé tartozik.

Rhédey ez alkalommal igen lassan reggelizett. A társalgás tehetett. Abban a könnyed modorban társalgott, a melynél az asszonyok és a tapasztalt leányok jól tudják, hogy ez a férfiú beszél, de minden utógondolat nélkül, a mint megszagol az ember egy virágot, a nél-

a nyarat töltötték Aix-ben, Olga, fia és Rhédey számára csak egy asztalt tartottak fenn. Lehet, hogy ennél az elhelyezéssel üzleti érdek vezérelte őket, meglehet azonban, hogy a szellemeskedő fizető pincérnek egy megjegyzése volt irányadó, a ki a megelőző napi reggelinél felsohajtott: Enfin ensemble!

Ismét együtt reggeliztek. Lassanként azután a közös reggeliket, közös villásreggeliket, közös ebédek és együttes kirándulások követték.

Rhédey nem volt oly vak és elfogult, hogy a dolgok fejlődését ne vette volna észre. Mint minden inkább benső életet élő ember, ő is állandóan figyelni és bonczolgatni szokta érzelmeit.

Egy szép napon felvetette maga előtt a kérdést: Mi akar ez lenni? Közönséges, egy saisonon át tartó kaland, fürdői idyll, melyebb alappal bíró szerelem vagy egyéb valami?

Az események határozottan az első föltevés mellett beszéltek. Fürdői kaland, mely majd-

ARATÁS UTÁN. — Pataky László rajza.

tisztelve érzi magát, ha egy férfinak tekintete úgy pihen meg rajta, mint egy szép festményen afestőnek, a nyiló rózsán a költőnek tekintete: melegen, áhitattal és csudálkozva.

Rhédey nem tudott e nőről egyebet, mint a mit a vendégkönyv elárult. L. Olga báróné, Brionde, Departement de la Haute Loire.

A harmadik hét elején a reggelinél nagy meglepetés érte Rhédeyt. Az ő pontosan megjelenő szomszédnőjének asztalát két kövér német úr és két még kövérebb német hölgy foglalta el, a kik közül egyik ép abban a pillanatban igyekezett titokban zsebre dugni a reggelinél megmaradt cukordarabokat.

Rhédeyt sajátos érzés fogta el. Ott volt előtte minden, a rendes reggelijének minden egyes része, a tea, a tojás, a vaj, az angol befőtt és mégis mintha a teljes reggeliből hiányzott volna valami.

Talán elutazott volna?

De nem, szomszédnője megjelent és ijedten nézte a helyzetet. Nemesak az ő asztala, hanem a többi asztalok is el voltak foglalva.

Rhédey felajánlotta saját asztalát. Aján-

kul, hogy elfogná a vágy, letépni és a gomblyukba tűzni azt.

XIV. Lajosról a történetírók azt jegyzik fel, hogy sikereinek legnagyobb titka abban a tehetségében rejlett, hogy az embereket első találkozáskor teljesen felismerte.

Olga báróné birt ezzel a ritka tulajdonsággal.

Egy órai együttlét után tisztában volt Rhédeyvel. Nem tévesztette meg Rhédey beszéde és hamar felismerte azt az ellentétet, mely szavai, gondolat- és érzésvilága között mutatkozott. Érezte, hogy ez a férfiú alapjában véve keleties izű gondolkozással és álmodozásra hajló természettel bír és hogy nem szabad komolyan venni mesterséges módon felépített elméleteken alapuló minden egyes nézetét.

Annál inkább méltányolta azt a szomorú emberszeretetet, mely Rhédey megjegyzéseiben néha-néha felcsillámlott, igénytelen alakban, azzal a discret késerséggel, mely óvatosan megválasztja a formát, nehogy a hallgatót nagyon lehangozza.

Másnap reggel a párisi pinczerek, a kik csak

nem mindig ugyanazon külső formák szerint játszódnak le. Az ember mámoros percek emlékével válik el egymástól és a legjobb esetben elhiteti magával, hogy itt virult volna az igaz, a nagy, a teljes boldogság, ha nem kellett volna elválni, pedig ugyanakkor lelke mélyén meg van győződve, hogy ez a szerelem is a szokott banális lefolyású lett volna, ha a sors akként rendezte volna be, hogy állandóvá válna vagy a rendes polgári mederben, azaz házasságban érjen véget.

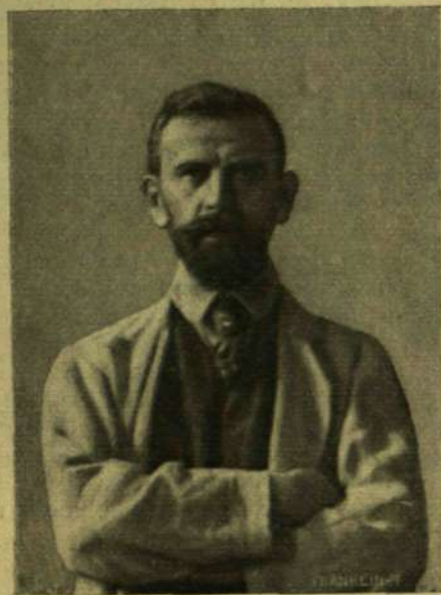
Ezzel a föltevessel hamar végzett Rhédey. A nő és az ő egyénisége kizárták ezt a lehetőséget.

Tehát szerelem!

Emlékezetébe visszaidézte mindazokat, a kikbe valaha szerelmes volt. Mily más volt ezekben az esetekben a kezdet és a fejlődés!

Ezek a nők mindig már az első látásra erős benyomást tettek reá, és olyankor nem kérdezte, szép-e vagy csunya, nem részletezte az arcot, az alakot, az öltözképet. Tetszett és ez elég volt.

A jelen esetben ellenben egész tanulmányt

GÓTH MÓRICZ FESTŐMŰVÉSZ, A GRÓF ANDRÁSSY DÉNES-FÉLE ÖSZTÖNDÍJ NYERTESE.

végzett, ép oly nyugodtan vizsgálta az ismeretlen nőt, mint a milyen tárgyilagosan ítélte a megismerkedés után, mikor már megállapíthatta, hogy a szobornak a szemei mily beszédesekek, a hangja mily csengő, a mosolya mily elbájoló és mikor minden felindulás nélkül számolta a kilencz gombot, a mely az apró lábakat bezárta az izléses kis cipőkbe, vagy nézte, hogy milyen eredeti a selyem áttört harisnyának rajza és mily művészi a jupon csipkés aljának a mintája.

A szerelem lélektanát már annyira ismerte, hogy jól tudta, hogy a ki szerelmének tárgya felett nyugodtan gondolkodik, mérlegelni, következtetni, analizálni képes, az igazán nem szerelmes vagy természeténél fogva erősen szeretni képtelen.

Rhédey tehát megnyugodott.

Az egész epizód nem egyéb, mint egy kellemes szórakozás, egy kedves ismeretség, egy kíváncsiság.

Miután minden a mi előttünk becsesül bir és a mit fentartani akarunk, ápolásra szorul, a teint ép úgy mint a barátság, az étvágy ép úgy mint a szerelem, az egészség ép úgy mint a virág, ennélfogva Rhédey elhatározta, hogy ezt a szórakoztató ismeretséget, melyet rokon-szeny, vonzalom, egyforma nézetek, igen kellemes időtöltéssé varázsolta, ápolni fogja, akár egy üvegházi növényt. Teljesen átengedte magát ezen ismeretség varázsanak és a mi szeretetet, finomságot, gyengéd érzést egy igaz férfi egyesíthet magában, azzal elhalmozta az asszonyt.

Viszont a nő, a melegen érezni tudó nő öntudatlan kacérságának mindazon számtalan eszközével élt, melyekkel egy nő meg tudja magát kedveltetni és magához lánczolni a férfit. Egy szó, egy mozdulat, egy mosoly, egy pillantás néha azok az apró láncszemek, melyekből vasnál is erősebb láncz képződhetik. A harmadik hét végén Olga beteg lett. Rhédey mindjárt a betegség első napján virágot küldött a betegnek. Mikor azonban a betegség már három napig tartott és a negyedik nap az orvos kijelentette, hogy a felgyógyulás a legkedvezőbb esetben egy hét múlva várható, Rhédey oly érzés fogta el, a mely a helyzetet egyszerre világossá tette előtte.

A mit önmaga előtt titkolt, a mit eddig nem akart magának bevallani, tehát igaz! Egyszerre érezte, hogy e nő milyen helyet foglal el gondolataiban és érzelmeiben.

Mennyire vágyódott utána!

Nem tagadta többé, hogy egész valója, egész lelke betélt ezzel a szerelemmel, és hogy ebben a nőben összpontosul életének czélja, minden öröme, minden vágya, minden álma.

Érezte, hogy hatalmába kerítette az a nagy, igaz és mély szenvedély, mely nem ismer egyéb érzelmét, mint a szerelmet, egyéb tekintet, mint a szerelmet, egyéb vágyat, mint a szerelmet, egyéb gyönyört, mint a szerelmet, egyéb reményt, mint a szerelmet, egyéb határt, mint a szerelmet.

Az a szerelem, mely nem fontolgat, nem

latolgat, nem okoskodik, nem bonczol, nem beszél, csak szeret.

Az a szerelem, mely nem ismeri a holnapot, nem látja a jelent, nem törődik a múlttal, csak szeret.

Egy pillanatig arra gondolt, hogy elutazik. Hisz Napoleon, a győzelmek nagymestere, azt vallotta: hogy a szerelem felett a győzelem csak a futásban rejlik.

De már későn volt! Nélküle mily üresnek találta ezt a fűdőt, melyben a saison ép akkor érte el tetőpontját, mikor csodálatosan színes kozmopolita élet folyt úgy a fűdőház körül, mint a Villa des Fleurs gyönyörű, buja növényekkel telt parkjában és kaczer nőkkel telt játékszínpadon.

Hiába ment el a cerce játékszínpadja és nézte a croupier körül azokat az izgatott, sokszor kétségbeesett urakat, a kiknek dült, sápadt arcán az emberi szenvedélyek legborzalmasabbika tükröződött vissza és nézte azokat a párisi hölgyeket, a kik keselyűk módjára kerülgették a játékosokat, hogy kellő időben lecsapbassanak a boldogtalan nyörökre.

Máskor egykedvűen nézte, mint valami természetes látványt és maga is részt vett a játékokban, néha időtöltésből, néha, hogy kényelmetlen vagy gyötörő gondolataitól meneküljön.

De ma undorítóan találta a jelenetet és sietett ki a szabadba.

Milyen elhagyottnak érezte magát!

Ha egymás mellett voltak, soha egy pillanatig sem érzett ujalmat. Az ő jelenlétének és látásának szebb, édesebb időtöltést nem képzelhetett. Igen, az elmúlt hetek voltak az ő be nem vallott szerelmének mézes hetei.

Rhédey, az ő szélsőségekre hajló természetével, érezte, hogy lelke megbomlik, ha nem érintkezhetik e nővel. Irt egy levelet. Aggódva várta, hogy kap-e választ. A válasz nem késett. A levelek, melyeket esztől egymással váltottak, enyhítették szomorúságát, pedig e levelekben nem volt egyetlen vallomás. Nyugodtan elolvashatta bárki is. Legfeljebb, a ki a sorok között is tud olvasni, sejtette, hogy itt két oly ember levelezik, a ki egymásnak nem közömbös.

Csak az utolsó levél tartalmazott egy részt, a mely némileg hasonlított a vallomáshoz. Olga leveleiben említett tett a bizalomról, mely közöttük uralkodott és csodálkozva említette, miként keletkezhetik oly gyorsan a kölcsönös bizalom olyanok között, a kik még azt sem tudják egymásról, hogy miféle kaszthoz tartoznak?

Azt szeretné tudni, miféle kaszthoz tartozom? volt Rhédey válasza.

Azt hiszem, a maga kasztjához — szellemileg vagy ha akarja lelkileg. Bizonyosan sejtül, hogy érzi, talán tudja, hogy a születési, foglalkozási kasztok mellett van egy nagy nemzetközi kaszt is. Tagjai szétszórta élnék. Mi sem köti őket egymáshoz. Nem is ismerik egymást. Mindegyikük elszigetelten érzi magát abban a környezetben, a hová a sors véletlenül vagy végszetszerűleg oda pottyantotta, mint a hogy a felhő ejti esőcseppeit, mit sem törődve azzal, hogy háztetőre vagy mély hegyi szakadás fenekére kerülnek-e. Pedig egy ugyanazon felhő esőcseppei. Ilyen a mi kaszt rokonágunk. Érzelmünk, gondolkodásunk egy forrásra vall. Nem az élet külsőségei, nyelv, ország, klíma, sőt még csak az eszmék közönsége sem teszik.

Lássá a napos Szeiziliában, a Bretagne vidék partjain, a kódos Angliában, a párisi decadence kavarodásában, mindenhol találtam fel rokonokat — az idegenek között. Sokkal többet, valószínű rokonokat, mint abban a szűk kasztban, melyet a sors jelölt ki nekem — fallal körülvev, előítéletekkel kormányzott — paradicsomul vagy fegyházkertül. A mi szellemi vagy lelki kasztunk, — a hogy tetszik — mintegy titkos társulat a véletlen, a vak sors ellen. Egy-egy elejtett szóra felismerik egymást az összeesküvők...

Nem gondolja, hogy ez a kaszt, a melynek tagjai ma még így elszórtan, egymást csak sejtve élnék, lesz talán egy új eszme szülőföldje. Csak várjuk a megváltót, a kinek ékes szólása meg fogja találni az ígét, mely majd össze tudja forrasztani a szétszórta híveket...

Másnap már együtt voltak. Ez volt az időpont, melyet Maeterlink így jellemez:

FERENCZY VALÉR FESTŐMŰVÉSZ, A GRÓF ANDRÁSSY DÉNES-FÉLE ÖSZTÖNDÍJ NYERTESE.

Vannak percek az életben, a hol a lelkek találkoznak és mindent tudnak, a nélkül, hogy az ajkak mozdulnának.

A következő napok zavartalan boldogságban multak el, míg egy szeptemberi napon az első gyanus felhő jelent meg boldogságuk derült egén. Ezen a napon Rhédey a teniszjáték után szobájába menve, hogy átöltözködjék, szokása szerint beszólt a portáshoz, hogy nem érkezett-e levél a bárónő és az ő számára?

Részére nem volt levél; a bárónő leveleit pedig már felvitték. Rhédey csodálkozott, ő szokta a villásreggelinek Ölgának átadni a leveleket.

Midőn másnap a portás ugyanazon válaszzal fogadta, Rhédey bosszúsán kérdezte:

— A komorna?

— Nem; ugyanazon úr, a ki tegnap délelőtt is magával vitte a leveleket.

Rhédey a váratlan válasz megdöbbentette. Ki lehet az az ismeretlen férfi, kit Olga két nap egymásután fogad, ki oly bizalmasan viselkedik, hogy a nő leveleit magával viszi és kiról Olga előtte egyetlen szóval sem emlékezett meg.

Rhédey elfogta a szerelmi kételkedés, a féltékenység, a szenvedésnek ez az istentagadásra lázó kálváriája. Marczangolta, fojtogatta ez az egy kérdés: ki lehet?

A villásreggeli és a délután nyomott hangulatban folyt le. Délután kirándultak kocsin a Mont-du-Chat völgyébe. Olga oly szórakozott volt, hogy észre sem vette kísérlőjének szótlan-ságát. Felkeresték Olga kedvenc helyét. Ez a völgynek egy félreeső öble volt, hol a körös-körül levő magaslatok fogolylyá teszik a tekintet.

— Lássá, szeretem ezt a helyet — szólt egy alkalommal — mert azt az illúziót ébreszti bennem, hogy a világ végén vagyunk, tül pedig egy más világ van, mely különbözik attól, a melyben élünk, hol minden jó, hol a férfiak és asszonyok hűek és szerelmesek, hol az örök boldogság uralkodik.

A levegőben, mely még meleg volt, mintha a napsugarak csókjaival lenne tele, édes illat terjedt el; a fák levelén is csak sejtetni lehetett a színváltozás első árnyalatát és csak néha néha egy-egy a Bourget-től jövő hűvösebb szellő emlékeztetett arra, hogy a hervadás hideg ideje útban van.

Se a verőfényes idő, se a vadregényes természet Ölgát és Rhédey nem birta felvidítani. Mindkettőjük lelke mélyére szállott valami abból a korai őszből, az első hűvös szélfúvlatból, az elmúlás hangulatából.

A szállodába visszatérve, Rhédey vad kétségbeesés fogta el. Egy álmatlan éjszaka után, a féltékenységtől gyötörve, oly lépésre ragadtatta el magát, melyet ha más követ el, a legszigorubbán elítélt volna.

A komornánál kérdészködködött.

Ettől a közlekeny hölgytől megtudta, hogy az a bizonyos ismeretlen úr egy magas, fekete szakállú férfi, a kit Rochatnak hívnak, ki a

TANULMÁNY.

INTERIEUR.

GÓTH MÓRICZ MŰVEIBŐL.

bárónőt egyszerűen Ölgának hívja, megtudta, hogy Olga az azzapi fűdőt lerendelte és megparancsolta, hogy Rochat urat, ha megjelenik, bocsássák azonnal eléje.

Rhédey labdái azzap a játéknál igen furcsán viselkedtek, vagy mind a hálóba estek, vagy oly erővel repültek, hogy partnereinek épsége forgott veszélyben. Alig figyelt a játékra. Éber figyelemmel kísérte a szálloda kapuját. Még mindig remélt. A szerelmes ember remél, mint a halálra ítélt rab reméli a kegyelmet még abban a pillanatban is, mikor a fejét a nyaktóló alatt érzi.

Nem sokára meggyőződhetett, hogy a komorna igazat mondott.

Rochat úr megjelent.

Lehet fatalista valaki, de vannak események, melyek kihozzák sodrából még a fatalistát is és oly tettekre ösztönzik, melyek semmiképen sem állanak összhangban a vallott életfelfogással.

Rhédey a játszma után azonnal abbahagyta a játékot és elhatározta, hogy elutazik. Mielőtt azonban a pályaudvarra indult, megírta azon levelek egyikét, melyeket csak ittasan, akár bortól, akár fájdalomtól, akár szerelemtől ittasan írhatunk meg.

II.

Az aix-les-bains—genfi gyorsvonalat már indulásra készen állt, midőn Rhédey a pályaudvarra érkezett. A legközelebbi kocsiba felugrott. Csak ketten ültek benne. Majády Pál és Miklós. Rhédey egy pillantást sem vetett a testvérpárra, egész figyelme a levélre volt irányítva, melyet kezében tartott és melyet csak a vonat indulásakor, mintegy habozva adott át szállodája portásának, hogy kézbesítse a címzettnek.

A levél átadása után megkönnyebbülve ült vissza a helyére, mint a ki hosszú tépelődés után olyasvalamit vitt véghez, a mit megváltóztatni többé nem lehet.

Pál Rhédey külseje, ruházata, mozdulatai, egész megjelenése után angolnak nézte; meg erősítette ezt a véleményét a podgyász is, a melyen angolországi szállodák czimeit voltak olvashatók.

Pál csak rövid ideig tanulmányozhatta uti-

— Alapjában véve ügyetlenül rendeztük be utitervünket. Ma utazunk el, mikor az egész világ ide özőnlk. Milyen érdekes látvány lesz délután a versenyter. Ott lesznek bizonyosan a keletnek mindenható fejedelmek, kánok, sahok szultánok és emírek, a kik kedves és hű alattvalóiknak nagy örömeire itt akarnak csúszos fájdalomaitól szabadulni. Tiszteletükre kint lesz az egész internacionális társaság. Ott lesz mind az a szép francia asszony és leány, a kiket egyenként és elszórtan láttunk e napokban. És milyen versenyt fognak ezek rendezni szépségükkel, toiletteik fényével és csábító, hódító megjelenésükkel. Két versenyt élvezhetünk volna a világ legszebb versenyterén: a lovak és a nők versenyét. Azután este a velencei éj a Bourget-tavon! Te nem maradtál volna szívesen?

— Igen, — volt a válasz. Azonban egészen más okból, mint te. Szerettem volna megismerni egy véletlenül meghallott párbeszédnek a személyeit. Elutazásunk előtt ugyanis, reád várva, leültem egy padra, a mely a szálloda sarkán levő kis előkertben van felállítva. Azt hiszem, a szálloda fennállása óta én voltam az első, a ki ezt a rejtett helyet felkereste. Alig ültem le, mikor egy hol gúnyos, hol indulatos hang ütötte meg fületem. A hang egy felettem levő, első emeleti szobából hallatszott a melynek ablakai nem voltak teljesen becsukva. Már az első szavak felébresztették érdeklődésemet.

— Nos, kedves barátom, higgye el, maga untat engemet folytonos faggatásával, — szólt egy kedves, bájos, üde nő hang. — Nem vagyok hajlandó örökké ismételni mindazt, a mit mint valóztalan akaratomat már több ízben kijelentettem. Nem bánom, számoljunk le végképen és utoljára! Nem fogok panaszkodni. Csak tényeket fogok emlékeztetőbe vizs-

— Remélem, maga is elismeri, hogy négy évi házasságunkban nem illetem egyetlen szemrehányással. sem irántam való viselkedésért sem életmódjáért. Sorsomat magam választottam és el voltam tökélyre, hogy elhatározásomnak összes következményeit panasz nélkül visselem. Ha a maguk társadalmi felfogását osztanám, a mely még az igazsággal is örökké alkuszik és folytonos mentséget keres tettei számára, úgy talán könnyen találhattam volna

én is magamnak enyhítő és mentő körülményeket. Végre is 18 éves voltam, mikor magával megismerkedtem; egy félévvel azelőtt jöttem ki a zárdából. Mit ismertem én akkor az életből! Még vágyaim sem voltak, csak sejtelmek és álmaim. Maga volt az első, a ki velem többet foglalkozott. Nem kutattam, miért?

— Bocsánat, Olga, én soha...

— Ne folytassa, tudom, azt akarja mondani...

— Öszinte érzelmekkel közeledtem magához.

— Lehet.

— Gunyolódik?

— Dehogya; elhittem. És ha magának ez a hitem jól esik, elhiszem, hogy szeretett. Elhiszem, egyszerűen azért, mert ma, 28 éves koromban, el tudom képzelni, hogy akkor képes voltam még az oly férfi figyelmét is felkelteni, mint maga, a ki állítólag oly igen kényes a női szépség tekintetében.

— Megvallom, a mit akkor maga iránt éreztem, azt magam is szerelemnek képzeltem. És neje lettem, mert összes udvarlóim között maga volt a legügyesebb színész, a ki a házasság boldogságát a legszívesebben világításban tűntette fel és mert akkor meg voltam győződve, hogy a házasság egy és ugyanazon fogalom a szerelemmel és boldogsággal. Maga megtanított és pedig alaposan, hogy ez a meggyőződése merő előítélet, mely csak arra jó, hogy tapasztalatlan gyemeklányok kedvet kapjanak a házassági intézmény problematikus értékű örömeinek megismerésére. De mindezt nem tettem maga előtt egyetlen czélzást sem és el kell ismernie, hogy tölem nem hallott egy panaszt sem azon csalódások miatt, a melyek a házasságat kulisszái mögött fel szoktak burjánzani. Nem alkalmatlankodtam soha azzal az érzélgős frázissal, hogy leányálmaim egyikét sem valósította meg. Hiába is mondtam volna magának, hogy a kiégett álmak égetik legerősebben lelkünket és sorvasztják legjobban szívünket.

— Olga, maga tuloz.

— Kérem, ne szakítson félbe. Történetem ugyanis rövid lesz. Eleinte bántódtam, áldozatnak éreztem magamat és a magány, az egyedüllét édesen örlében nem egyszer vettem fel azt a kérdést: Miért épen én? de azután bele-törődtem sorsomba; jött a megszokás és ezt

követte a közöny. Mint a léghajós, ha nem akarja, hogy hajója süllyedjen, a felesleges súlyokat kidobja hajójából, úgy dobtam én is ki életem hajójából mindazt, a mi lelkesedés, életkedv, hangulat, költészet, rajongás bennem volt, ezeket a fényűzési czikkeket, egy tiszta leánylélek eme ragyogó kristályait. És lett belőlem józan gondolkodású hölgy, mint ezer más; teljesítettem kötelességemet, mint száz más és úgy vettem az életet, a mint van.

— Teljesen öntudatosan osztottam annyi ezer és ezer nővel abban a lealázó helyzetben, melybe őket a férj önkényes joga helyezi és türtem, nem azért, a miért a többi nő nagy része, a kik a nevelés, a társadalmi felfogás, számtalan előítélet előtt gyáván megadják magukat, hanem azért, mert, a mint már mondtam, sorsomat magam választottam.

— Ha csak távolról gondolhattam volna... — Újból kérem, ne szakítson félbe. Hallgattam addig a bizonyos napig, a mikor, jónak találta, távollétemben barátinói és barátai tiszteletére, azt a még Párisban is híressé vált házi estély rendezni, a melyen — megengedem, hogy mámoros fővel — az én szobámat is vendégeinek rendelkezésére bocsátotta.

— Nem a sértett hiúság, nem a féltékenység, nem a szenvedett mellőzés, csak az önértet vezetett, mikor kijelentettem, hogy a fiam kedvéért nem fogok ugyan elválni, de a jövőben nem egymással, még csak egymás mellett sem, hanem egymástól teljesen függetlenül és önállóan fogunk élni! Ez volt megállapodásunknak lényege, úgy-e?

— Egyről biztosítottam. Tudtam, hogy maga, mint jó üzletember, a biztosítékok barátja. Biztosítottam tehát magát, hogy a névre, melyet fiam viselni fog, legalább részemről nem fog árnyék borulni.

— Azóta utaztam fiammal és megvallom — ez a vallomás magának bizonyára nagy fájdalmat fog okozni — kezdtem magamat, nem számítva helyzetemet, az egyedülálló nő mindig kényes helyzetét, eléggé jól érezni. A szív ugyan csak a boldogságot szokja meg gyorsan, lassan azonban a boldogtalanságba is beletörődik. Megtanultam, hogy nem kell boldognak lenni, hogy az ember ne legyen boldogtalan és azt kezdtem hinni, hogy a boldogság nem egyéb mint a boldogtalanság, a melyet meg tud valaki szokni.

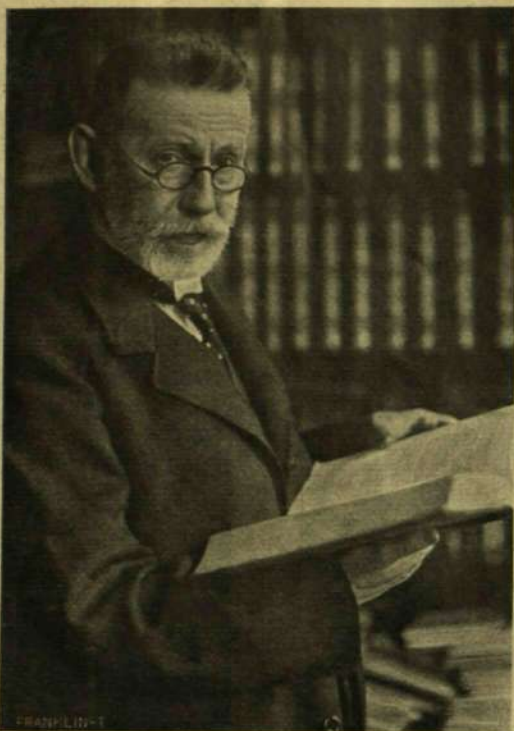
— Sőt többet mondok, bár maga, szegény barátom, nem vette magának soha azt a fáradságot, hogy engemet megismerjen, — hisz még ma sem tudja, hogy oly lehetetlen színű nyakkendőt, mint a milyent most is visel, ki nem állhatok — mégis jól tudja, hogy elmondom, a mit teszek és megteszem, a mit mondok.

— Igen, végre megismertem azt a boldogságot, melylyel magának kellett volna engemet megismertetni!

— Aztán megjelenik itt egy szép napon, idegen név alatt, más szállodában száll meg és titkosan, akár egy detektiv, napok óta felkeres, hogy az ész, a logika, a tisztesség, a celszerűség, a hirnév, az erkölcs, a közvélemény és — mit tudom én mi minden nevében követelje, bocsánat, kérje hogy vessünk fátyolt a multra...

— És csodálatos, ez alkalomkor egy új tulajdonságát ismertem meg. Ne ijedjen meg. Jó tulajdonságot. Hisz maga kész szónok. Úgy szaval, mint ha a színpadon volna és ha szereimét behunyva hallgatnám, nyugodtan azt hihetném, hogy a Théâtre Français hőszerelemének tirádjait élvezem. Azonban egy szerencsétlen mondattal végezte szavazási gyakorlatát. Midőn bebizonyítani igyekezett, hogy én voltam egyetlen igaz szerelme, a többi csak időtöltés, szórakozás, epizódjellegű esemény az életében, ezen szavakkal végezte: Az igaz szerelem pedig örök. Nos, ne vegye rossz néven, de én nem hiszek a szerelem örökkévalóságában, mert nem hiszek természetellenes dolgokban. A világon minden mulandó. A szerelem is születik, fejlődik és elhal, csakugy, mint minden dolog a világon; és a legnagyobb szerelem is alá van vetve az elmúlás kegyetlen törvényének. Mint az ember, úgy a szerelem is már születése pillanatában halálra van ítélve. Azonban...

Egy ideig nem hallottam semmit, úgy lát-

Dr. Ehrlich Pál frankfurti orvostanár, a vérba új gyógymódjának fölfedezője.

szott a férfi beszélt és pedig halk hangon. Nemsokára újból a nő beszélt.

— Vesse jól emlékezetébe, a mit ma utólagára mondok. Kérését nem fogom teljesíteni. Magának csak a közvéleményre kellett volna hivatkoznia. Vannak helyzetek az életben, a hol még a házasságnak nevezett tisztes, ódon intézménynek is megvannak az előnyei. Még nálunk is, a hol pedig a szellemesség bő köpenybe öltözött gúny, cinizmus és önzés megfosztotta mindentől, a mi ezt a korhadt találmányt vonzóvá, kedvesé és kíváncsósá tenni esetleg még alkalmas.

— Ilyen helyzetben van maga most Párisban. Politikai pályafutását nagyban elősegíténé, ha Párisban házat nyithatna, melynek élén a maga hitese, tisztességes felesége állana, a kinek a szalonjában azután oly jól lehetne összekeverni a mi régi társaságunkat és a maga új társaságát.

— Méltánylom a helyzetét. Értem felmelegített szerelmét. Tisztelem a közvéleményt, de nem vagyok hajlandó érte áldozatot hozni. Maradjunk csak megállapodásunknál. Ittléte alatt meggyőződhetek, hogy fiamat miként nevelem, és láthatja azt az életmódot, melyet követek.

— Igen, szeretnek és szeretik! Az emberek sejtjenek és gyanítanak talán valamit; de mutasson egyetlen egy embert, a ki azt merné állítani, hogy viselkedésem a botránynak csak halvány látszatával is bírna.

— Jól tudtam, hogy ha zárdai életet nem élek, nem fogok menekülni a gyanúsításoktól, akár vétkes vagyok, akár nem. De elhatároztam, hogy nem fogok velük velük törődni...

— Többet nem hallottam; te értem eljöttél és sietünk kellett a vasutóhoz.

— Érdekes pár lehetett, — szolt Miklós.

— Mondd inkább, érdekes asszony. Tudod, hogy ki lehetett az az asszony?

— Ha képes lennék rejtélyeket megfejteni, úgy talán megmondhatnám. A négy nap alatt, a melyet Aixben töltöttünk, folyton kóboroltunk. A szállodában alig voltunk. Nem ismerkedtünk meg senkivel. — Vagy úgy!

— Értelek. Te megint arra az ismeretlen nőre gondolsz, a kit a kedvedért a Villa des Fleursben orozva le kellett fényképeznem, a kit egész este a színházban oly feltűnően bámultál és a kiről még a lefekvéskor is oly lelkesen beszéltél, a hogy csak egy ismeretlen nőről beszélhetünk.

— Igen, ő reá gondolok. A külső után ítélve, ezt a nő tartanám képesnek ily beszédre. Emlékezzél csak vissza, a mint először megpillantottuk, a kényelmes nádszékekben hátradőlve alagatva a zenét. Láttad az ajkak finom metszését és körülöttük azokat a bájos vonásokat. Nos, ezek azt mondták nekem, hogy tulajdonosuk azon ritka nők közé tartozik, a kik érzelmeikkel takarékoskodnak és a kik lelküket, mint a hogy a nagyrúri paloták kapuit szokás, lehetőleg mindig zárva tartják.

— Láttad-e szemeinek felfolbanását, a midőn a zenekar azt a sóvárgó, melankolikus szláv dalt kezdte játszani? A szemeknek ez a pillanatnyi felfolbanása elárulta nekem, hogy e nő ifjú lelke tele van vágygyal, szíve tele van odaadással és talán még nem volt boldog soha, bár a boldogság után úgy vágyódik, mint a kiszáradt föld a termékenyítő eső után.

— És mikor felkelt, láttad karesü természetét és hajlékony derekának ringását? Minden lépése az öntudatos határozottság nyomát viselte magán. Valld be, hogy neked is tetszett?

— Kedves bátyám, az aixi fürdők határozottan ártottak neked. Képzeltéhségedet túlságosan felizgatták. Nekem is tetszett ez a nő, de csak mint fotografusnak. Nem is annyira ő, mint a pompás helyzet, a melyben megpillantottuk. Nagyszerűben nem ültetett volna. Fejének kecses tartása, a sötétkéek angol ruha, mely szorosan a testhez simul és sejteti engedé vállainak és keblének gyönyörű formáit, teljesen érvényesült. Úles közben ruhája észrevétlenül feleszűzhatott és a ruha alul kikandikált a csattos abbé-czipőkbe bujt apró, szép formájú lábak. Pompás kép lesz.

— Ha a kis francia barátinók, a kivel Chamberyben megismerkedtünk, hallaná, megint azt mondaná:

— Önök veszedelmes ismerősök, egyik a külsőnk, a másik a belsőnket igyekszik észrevétlenül megörökíteni.

A testvérpár elhallgatott. E pillanatban az idegen utitárs, a kiről teljesen megfellekedtek, megszólalt.

— Bocsásson meg, uram, hogy önhöz fordulok. Rendkívüli mód lekötelezne, ha egy kérdésre, a mely esetleg az iménti elbeszéléssel szoros összefüggésben áll, válaszolna.

Kellemetlenül meglepetve néztek a testvérek egymásra. Pál nem válaszolt azonnal.

— Miután nőről van szó, — szolt újból az idegen, — ön habozik felvilágosítást nyújtani egy idegennek. Megnyugtathatom, ha arról a nőről van szó, a ki engemet érdekelt, úgy a válasz, legyen az bármilyen, se jellemre, se helyzetére nem járhat hátránnyal. A válasz azonban esetleg két ember boldogságát alapíthatja meg.

Az őszinteség oly egyszerű hangján mondtotta, hogy Pál egy pillanatilag sem kételkedett szavainak igaz voltában.

— Kérdezzen, uram.

— Mily hotelben volt szállva?

— A Bristolban.

— A pad, melyet ön elfoglalt, a szálloda melyik oldalán volt?

— A jobb oldalon.

A mozdony fűtőlése jelezte, hogy a vonat a legközelebbi állomásra érkezik.

— Uram, fogadja válaszáért legforróbb hálaomat. Ön nem sejtí a szolgálat nagyságát, melyet nekem tett.

A robogó gyorsvonat lassítá sebességét, végre megállott. Hallani lehetett a kalauzok kiáltását.

— Annecy.

Rhédey összeszedte málhált és a testvérektől elbucszva, sietve távozott, hogy a szemben álló, Aix-les-Bains-be visszatérő vonatra felszálljon.

Miklós kérdőleg nézett bátyjára.

— Nos, te, a lelkek amatőr-fotografusa, mit szólsz a fejleményekhez?

— Először is egy tanúsággal gazdagabbak lettünk. A magyar nyelv ma már nem elég garancia arra, hogy diskrét természetű ügyeket a külföldön háborítlanul tárgyalhassunk. Másodszor, megtörtént az, a mi után egész utazásunk alatt eredménytelenül vágyódtál, az uti kaland. Igaz, hogy csupán passzíve vagyunk ennél a kalandnál érdekelve. A végzet csak azzal tisztelt meg, hogy önkéntelen eszközei gyanánt használt fel.

— Talán inkább a véletlen?

— Nincs véletlen; az emberek kényelemszeretete fedezte fel ezt a fogalmat, hogy alkalmazhassa mindazon esetekben, a mikor nem képesek egy eseményt megmagyarázni. Csak gondolj vissza; ha nem késtél volna, nem ültél volna le arra a bizonyos padra; ha az ablak jól be lett volna csukva, nem hallottam volna semmit a párbeszédből, ha nem hallottam volna e párbeszédet, nem mesélhettem volna el neked, ha az a fiatal ember nem ül épen a mi kocsinkba, nem tudott volna meg

semmit, de még így is, ha nem értett volna magyarul, még most is velünk utazna.

— És te mindebben a pusztá véletlen által kormányzott események láncolatát látod?

— Nem! itt egy határozott, öntudatos akarattal dolgozik vaskövetkezésséggel; a világnak nevezett színpad nagy rendezője, a végzet osztotta ki a szerepeket. Csak azt sajnálom, hogy valószínűleg sohasem tudjuk meg, hogy pajkos operette, szomorú tragédia, érdekes színmű vagy bájos vigjáték szerzői lettünk-e?

KLEIN MIKSA UTOLSÓ SZOBORMŰVE.

Augusztusban lesz két esztendeje, hogy skandináviai utamból hazatérve, megálltam Berlinben. Felhasználtam az alkalmat, hogy Klein Miksa szobrászművész hazánkfiát, kihez hosszú barátság köteléke fűzött, grunewaldi villájában meglátogassam. Szomorú látogatás volt. A nagy művész súlyos betegben találtam. Ő maga nem tudta, mi a baja, s szidta az orvosokat, kik semmit sem tudnak. Bánatos felesége azonban tudta, hogy egy veszedelmes betegség: a rák pusztítja a mester életét.

Egy hónappal később megváltotta kinos szenvedéseitől a halál.

Távozásban a kerten át kikisért a művész felesége, a szépséges és szellemes Dorn Éva. Mielőtt búcsút vettem a villától, hol valaha órákat töltöttem, s hol az alkotó, érdekes fejű művészt többé látni soha sem fogom, betekinttettem műtermébe, alkotásainak szentélyébe.

Berlini egyetemi hallgató koromban, akkor még másutt volt a Klein Miksa műterme, szemem előtt láttam keletkezni azokat a művészeti alkotásokat, melyek jelenleg túlnyomó részt Berlin kincsei. A Kronprinzen-Brücke és a Mosse-palota domborműveit, melyekkel oly gyorsan hódított az idegen művész Berlinben, melyek megnyitották számára az oly nehezen hozzáférhető Ruhmeshalle-t, melyben Klein Miksa művei közül néhány porosz tábornok kitűnő mellszobrát helyezték el, — a titáni erőtlő duzzadó germán rabszolga harcát az oroszálannal, melylyel a művész a párisi kiállításon aranyérmet nyert, mely mint az ő főalkotása, közbámulat tárgya volt, — az «Özönvíz» című szoborcsoporthoz, a túlekedő emberek és állatok sokaságával, kik egymást tasztítva, elnyomva, legázolva törekednek a magasba, hogy a fenyegető árvíz elől meneküljenek, elsőrendű drámai alkotás, — melyen az ember bestialitása s a művészet szépsége olyan megkapó módon egyesül, — mely munka azonban soha sem került kivitelre, s csak mint művészeti epizódokban gazdag remekmű maradt meg nagyszabású koncepciójában, — ezek a művek megint lelki szemeim elé kerültek.

Itt készültek a pompás aktok, melyeken

az emberi forma szépségei díznek nemes versenyt a művészi tudással, — a kitűnő mellszobrok egész sorozata, melyeken a művészet az egyéni jellemmel, a férfiakarat erejével, a nő bájával tudta oly megkapó egyszerűséggel érvényesíteni. Nem akarok ezekre a művészi alkotásokra ezuttal kiterjeszkedni, hisz többször volt már alkalmam e lapok hasábjain Klein Miksa művészetét bemutatni, s mindnyáján tudjuk, ki volt nekünk és a művészetnek a korán elhunyt mester.

Mikor búcsút vettem a halálnak szánt művészről, távozásban betekinttettem műtermébe. Ott állott legújabb, s legutolsó alkotása: Theodor Fontane, a neves berlini író szobra, agyagban készen. Fontane különösen a poroszoknak volt kedvenc regényírója. Tárgyát nagyrészt Brandenburg tartományból merítette, alakjai a «Mark» alakjai voltak, melynek központja Berlin.

A milyen egyszerű volt előadásában, olyan egyszerű volt egyéniségében is a német író. Ilyennek ismerték, s ilyennek ábrázolta Klein Miksa, hogy közelebb álljon azokhoz, kiknek máris szívéhez nőtt az író. Sétaközbén, botjára támaszkodva ábrázolja az író. Imponálóan egyszerű jelenség. S ebbe az egyszerűségbe a művész belevitte a művészet nemességét, a jellemzés életrevalóságát. A kész agyagminta után a kivittelt fehér carrarai márványban a művész halála után már mások végezték, de úgy, miként azt a mester megalkotta.

A császár, ki az irónak és a művésznek is nagy tisztelője volt, a Thiergartenben adott helyet a szobornak, s a nemrég történt leleplezésnél képviseltette magát. Egyáltalában ez az ünnepélyes leleplezés hódolat volt az írónak és a művésznek egyaránt, s a kik Berlin írói, művészi, társadalmi előkelőségeihez tartoznak, ott voltak.

Berlin városa újolag gyarapodott Klein Miksa egyik műremekével, a művész utolsó alkotásával. Fájdalom, a mi magyar gyűjteményeinkben még mindig nincs képviselve Klein Miksa művésze, ki a külföldön annyi dicsőséget szerzett a magyar művészetnek.

Dr. Nyári Sándor.

MOCSKOS VITÉZI LEVELEK.

Irta Takáts Sándor.

II.

A bajra hívó tisztes és moecos levelek írása és küldése a XVI. században drága mulatság volt. Az ilyes mulatságot nem mindenki engedhette meg magának, mert bizony sokba került az! S mivel egy-egy viadal dolgában néha 4—5 levelet kellett váltani, a költség csak növekedett. A vitézi szokástörvény azt kívánta, hogy a kihívó a levelet maga írja, s maga vigye az ellenfele szállása elé! Inas-

sal vagy paraszt diákkal iratni kihívó levelet, vagy paraszt szabású emberrel küldetni az ellenfélhez, vitézhez nem illő dolognak tartották. A kinek nem volt pénze, az nem levéllel, hanem ócska kópja vagy másféle fegyver küldésével hívta ki az ellenfelét. Tollak és deliszmák küldése is a bajviadalra hívást jelentette. A nógrádi török vitézek például 1556. (jan. 6-án) kópjakat állítottak Léva vára elé s azzal hívták a vitézeket bajra. A kópja a kötött levélben megírták a leveleknak, hogy ők szegény legények s levelet nem irathatnak; de a viadalra mindenkor készek.

De nemcsak a levélváltás, hanem a viadalra szóló engedély megszerzése is sok pénzbe került. Némelyik szegényebb magyar vitéznek mindenét el kellett költenie, csak hogy ellenfelével megvívasson. De hát ha vitézi hírnévről és tisztességről volt szó, akkor sem étellel sem vagyonnal nem törődtek. Közszellem volt ez akkor, melytől még a közemberek sem szabadulhattak. Mindenki első akart lenni a viadalban. Jellemzik ezt a szellemet a XVI. század első feléből ránk maradt lovassági rendszabások. A német lovások rendtartása azt mondja, hogy a ki a csatában az ellenségnek hátat ad (vagyis meghátrál) azt a társa azonnal vágja le. A magyar rendtartás ugyane helyen azt mondja, hogy a jelszó kiadása előtt senki se ugorják ki a sorból, hogy az ellenség támadásában az első lehessen, mert fejével éri meg!

Ime e pár szó is mennyire jellemzi a magyar vitézt, mennyire megvilágosítja a vitézi szellemet! Valóban, ha valami, úgy ez a rendtartás adja megértésünk a XVI. századi viadalo mérhettelenül gyakori voltát. A török és a magyar egyaránt kereste a hirnevet s minden módon azon inceselkedett, hogy a legjobb nevű vitézzel nézhessen farkasszemet. S ha a kihívott fél a szép szóra meg nem indult, bármik tartotta is vissza, a moecos levél azonnal a nyakába szakadt. A vitézek indulatosak voltak, mint a puska, s a «czoki bestye kurafia», a «a vén bába», az «ebhitű asszony» s más eféle kacskaringós káromlás hamar készen volt.

THEODOR FONTANE SZOBRA. — Klein Miksa utolsó szoborműve.

BEETHOVEN-SZOBRA, MELYET MOST ÁLLÍTOTTAK BÉCSBEN.

1. Magyar királyi honvédség. — 2. Francia kürtösök. — 3. Oroszok. — 4. Románok. — 5. Török lovasság zenekara. — 6. Osztrák-magyar. — 7. Bosnyák ezred. — 8. Svájci. — 9. Angol testőrség. — 10. Szerb. — 11. Holland. — 12. Porosz gyalogság. — 13. Német lovasság zenekara. — 14. Skót ezred. — 15. Egyiptomi.

A KATONA-ZENE NÁLUNK ÉS MÁS ORSZÁGOKBAN.

Mind a török mind a magyar egyaránt mester volt abban, hogyan kell a másikat vas-tagon marezangolni, *«rútalmas szókkal csó-gatnia!»* Mi lehetett más felelet az ilyenre, mint a hasonló választétel? Csakugyan azt lát-juk, hogy a sértett fél fogcsikorgva felelé: *«jobb embertől sem érdemeltem volna ilyen rútalmas szókat, de meglásd jól és eszedben jusson bestye áruló, mert míg a párád benned érzem, addig gyötörlek!»*

Az 1568. évben Musztafa budai basa nehéz panaszszal állott a bécsi udvar elé. Azt jelen-tette, hogy *Zluny Ferencz* uram a nagyhirű Hamza bégnek olyan mocskos levelet írt, hogy az vitézi tisztességében szinte megfoghatkozott volt. Aztán még asszonyoknak való ajándék küldésével fenyegette őt, ha a bajviadalt föl nem veszi!

A bécsi király erre haragos levelet írt Zluny uramra, a ki ártatlan képpel felelé, hogy *most az ágyat nyomja s nem a viadalon törí a fejét!* És igaz volt. Csak arról feledkezett meg, hogy a mocskos levél írásakor még nem nyomta az ágyat!

Hogy az ilyen mocskos levél írása után a

bajviadal előbb-utóbb megtörtént, mondanunk sem kell. Hiszen még kisebb sértések alkal-mával is elengedhetetlennek tartották a viadalt. Az 1572. évben például Gicz Farkas uram jelenti, hogy Fekete Lukács bajviadala a török agával most leszen. *«Fekete Lukácsnak — írja — egy aga bajt írt. Immár egynéhányszor írt neki levelet és mintha nem tisztességesen írt az török neki!»* Ezért kellett a viadalt meg-engednie.

Az 1582. évben a bécsi udvar a mocskos levelek miatt panaszt emelvén Budán, Ali basa a megvádolt Ferhát agát, a ki *«gyalázatos-képen»* írt Majthényi Lászlónak, imígyen men-tegeti: *«Fölségödnék ha igazán tudtára adták volna ez dolgot, nem itélné fölségöd Ferhát agát ennek okának lenni. Mert azmennyi levelet gyalázatosképen Ferhát agának Huszár Pétör írt, annak száma nincsen. Azért ítélje meg fölségöd, ha annyi gyalázatot is kelljen elszenvedniök, hogy üljenek veszteg, ha szün-telen irogatnak reájok.»*

A következő (1583.) évben ugyancsak a mocskos kihívó levelek ügyében Ernő királyi herczeg írt a budai basának. E levél szerint

Deli Musztafa Eördögh György uramat inge-relte volna a diadalra. A basa erre azt feleli, hogy a dolog fordítva esett meg. Eördögh György írt Musztafára *«gyalázatos levelet»*, a ki erre kijelenté, *«hogy nem mint ez rút, éktelen beszédöket elszenvedjem, jobb fejem-nek és lovamnak elveszni»*. A bajviadalt tehát kényszerűségből fogadta el. A jó basa a levele farkán még azt is megírja Ernő herczegnek, hogy *«ha az végbeliek bort isznak, egyfelé is irnak, másfelé is boszú és rút, éktelen leve-leket, s ha megőzanolodnak, megbánják tet-töket»*.

Ez időtájban (1586-ban) Csikvári Deli Hasz-zán összekülönbözvén Csegley Ferencz uram-mal, számos levelet váltottak egymással. Mikor a szóvita teljesen még el nem mérgesedett köztük, Deli Hasszán imígyen írt ellenfelének: *«Köszönetem után te Csegley Ferencz csak azt akarom neked megírnom, hogy jól tudod, hogy az mi nemű dolog miatt egymást meg-találtuk vala, mely dolognak immár vagyon esztendeje, kezdtünk vala egymásnak irogatni, mely leveleimet én nem tudom, ha vízbe re-jtötted-e, avagy megégetted? Attól fogva éne-*

kem semmi választ nem tétél, hanem a minap irtál volt kapitányod alatt vitézlő Mathényi Lászlóval az én nagyságos bégemnek. úgy-mint panaszolkodásképen panaszolkodtál reám. Azért Istennek hála nem vagyok sem ökö-rlopó, sem kecskelopó, hogy úgy panaszko-datsz reám. Mert ezt nem lopva indítottuk vala, és ez előtt nem ezt írod vala énnekem, hanem azt írad azelőtt való leveledben, hogy te seholt el nem rejtöd előttem arczádat, ha-nem az két sereg között megbizonyítod szab-lyáddal, hogy vitéz embör vagy. Meg azt írad, hogy ha szintén én elsiketlem is, de te békét nem hagysz, hanem meg köll lenni. Vitézsé-göd ellen nem szólok, sem írok; mert én is gyönyörködöm annak, hogy vitéz embörrel van közem. Azért az előbbeni írásod szerint, mely leveledet az nagyságos béghöz vittem vala és sok vitéz embör előtt magyarázzák meg, azért az előbbeni írásod szerint most is kívánom, hogy el ne rejtessed orczádat előt-tem, se ne csavarogj, hanem hadd lássuk egy-más orczáját. Immár esztendőttől fogva elég az írásban. Ha akaratod nem leszen hozzá, azt is add tudtomra. Vagy te nem lakol

Pópán, vagy én Fejérvárott, s úgy megaján-dékozzak, hogy kin egész Magyarország csu-dálkozik. Isten hozzánk. Költ Fejérvárott 29. febr. 1586. Csikvári Deli Hasszán.»

Hasszán uram, amint látjuk, már kilátásba helyezte a csufos ajándékot és a mocskos le-velet, azért írta, hogy Csegley uram többé nem lakhatik Pápán. Mert hisz világos dolog volt, hogy az ilyen levél ajándék vétele után Csegley vitézi kenyeret többé nem ehetik. De hát elárulunk itt valamit, a mit a jó Hasszán sem tudott. A derék Csegley minden követ megmozdított, hogy a viadalra szóló engedélyt megkapja. Még Teufel generálishoz is elment, s ott könyörgött Mathényi László levelével, a ki a többi között ezt írta a generálisnak: *«kérem nagyságodat mint bizodalmas uramat, legyen nagyságod jóakaró kegyelmes ura ez dologtan és törekedjék nagyságod mellette ő fölsége előtt, az bajviadalt ő fölsége kegyel-mességeiből engedné meg, mert jól érti nagy-ságod eféle bajviadal doltát! Ha meg nem engedi ő fölsége nekíe, az török azt nem hiszi, hanem (azt tartja) hogy meg nem mert vele vivnia és oly kisebbséget teszn rajta, hogy*

jobb volna megholta, hogy sem mint élte.» (1586. marc. 19.)

A következő (1587.) évben a budai basa íródeákja (tyató-ja): Zkender (Sándor) aga Tur-y Farkas kapitánnyal tűzött össze. Ez a Zken-der, a ki pompásan forgatta a magyar tollat, egykor magyar volt, de pribékségre adván a fejét, a budai basa udvarába került. Innét írta Túry Farkas uramnak, hogy *«az nem volna egyéb, mint hitvány szatócs; nem vi-téz, hanem zsidó! A zsidónak sok pénze va-gyon, de még sem lovag és vitéznek senki sem tartja.»*

Túry Farkas uram e sértő szókra *disznó murlát-nak* mondá Zkender agát, a ki sze-rinte sem nem magyar, sem nem török. Nem is ír neki — úgymond — ezentul, hanem csak a szolgáljával fog iratni. S hogy a moc-kos levelet el ne tagadhassa, a dolgot Sahin agának is elmondá. Ez a Sahin aga ugyanis mind a törökök, mind a magyarok között ün-nepelt vitéz volt, kinek híre s neve nagy volt egész Magyarországbán.

Túry Farkas ezután Teufel generális támo-gatásával a királyhoz fordult, s engedélyt kért

CSAITAO HERCZEG ÉS KISÉRETE BUDAFOKON, A TÖRLEY-TELEPEN.

a viadalra. Ha — írja — a bajviadalt meg nem engedik, az ő tisztes és jó neve, Türy Györgynek és Türy Benedeknek vérről szerzett dícsősége megy veszendőbe. Ezért ő minden körülmény közt megvív ellenségével a pápai mezőn. A ki vakmerőségre vetette magát, a mit talál, szenvedje.

Mágócsy Gáspárról is írva hagyták, hogy Zarahán agát mooskos levelek küldözgetésével ingerelte a bajviadalra. Kaposvári Mehemet aga meg ugyanazt tette a veszprémi vicekapitánynyal. Ezeknek a levelei azonban nem maradtak ráuk.

Híres vitéz volt a maga korában Pisky István uram, Tihany kapitánya. A mi a dalás időkben a jó vitéznek kijárt, abban Piskynek bőven volt része. Isten tudja, mennyi bajviadalt vívott, mennyi lest vetett, mennyit portyázott. A török rabság kenyerén is jó ideig kellett szenvednie. De kiszabadulván onnét is, folytatta a küzdelmet. Híre, neve olyan volt, hogy még a török végekben is ittak az egész ségére. Pedig ha a kedve haragra fordult, még a legvitézebb törököt sem állította vén babának nevezni! Az 1589. évben Ibrahim agának, a török császár zászlós agájának írt mooskos levelet, hogy imigyen öt viadalra kényszerítse. Nagy kár, hogy e levele elveszett. Ibrahim válaszából azonban mégis megtudjuk, hogy Pisky uram mód felett paprikás levelet írt. Ibrahim aga a maga levelét imigyen cizmezte: „Adassék ag' hazug, tökéletlen, hitetlen, bestye kurfiának Pisky Istvánnak Tihanba, tulajdon kezébe”.

E szokatlanul durva hangnak megfelel a levél tartalma is. „Te hamis hitű — írja Ibrahim — hitetlen bestye, rosz kurafi, eb, ország kóborlója, nem Pisky István, hanem Kurafi István... Talánd azt tudad, hogy én Konstantinápolyba mentem le töled való félelmembe bestye kurafi? azért utánam ilyen levelet írtál! De bestye kurafi, ha a jegen nem lött (t. i. a viadal), mert énnekem nem irtad és énnekem tudomra nem volt, hogy jegen kell megvívni; de immár most értem, mi akaratod, készen vagyok bestye kurafi és ez előtt is kész voltam... Hanem úgy vívjunk bestye hitetlen, rosz bestye kurafi: egy korlátba ketten menjünk be. Sem te hozzád magyar vitézek ne mehessenek, sem én hozzád török vitézek ne jöhhessenek, és ott fegyverrel lehet is, foggal lehet is, mind addig vívjunk, hogy egyik a másikat kivégezze ez világból. Az mit énnekem küldtél bestye (t. i. a meg-szégényítő ajándékot) nem érdemlem én azt... Ez levelet látván te hitetlen eb és rosz bestye kurafi, énnekem választot adj, mely órában és hol akarod, hogy megvíjunk. Én is mind-járast elmegyek. Isten velem. Költ Koppányból 2. márcz. 1589. Az te nem barátod Ibrahim aga”.

Ha a XVI. század írott emlékeit lapozgatjuk, az eféle ügyekről és levelekről gyakran találunk említést. Nem is csoda, hiszen a vég-beli vitézek még álmukban is a viadalokkal foglalkoztak, s ébren is magukhoz méltó ellen-félről ábrándoztak. S ha ilyen nem akadt, sóhajta kiáltották: „Ő én édes Istenem, hova lettenek most az törökök, talán mind mirigyben fekszenek?”

De ha örökké a viadalokon járt is az eszük, arra nem gondoltak, hogy a kiválóbb bajra-hívó leveleket megőrizték. Megelégedtek azzal, hogy a világbíró szultán legjobb vitézeivel megismertették a magyar nyelv és a magyar szablya élet! Magukat a mooskos vitézi-leveleket pedig többnyire megégették vagy eltép-ték. Innét van, hogy egy-egy ilyen levél ma már levéltári ritkaság számba megy. Pedig jó volna minél többet ismernünk, mert a magyar lélek sok érdekes vonását, a magyar gondolkodás sok találó képét olvashatnók bennök.

Ismeretes dolog, hogy az igazi vég-beli élet lovagias szellemével és lelkes bajviadalaival együtt a XVI. század végén megszűnt. A meggyengült s pusztuló magyarság ekkor már nem a törökben látta a fő ellenségét! Harag-jának derekát tehát másfelé fordította. Boes-kay korában már egy táborban harezol a török és a magyar. S bár később újra lángra

kapott a török ellen való hadakozás, az egy-kori vég-beli életet sohasem sikerült többé új életre keltetni. Elült az örök. Pedig néhány kiváló fővitéz ugyancsak rajta volt, hogy lelket adjon a vég-beli vitézekbe. Ilyen volt például a derék Kollonits Szigfrid, a ki bár nem magyarnak született, nem állotta hirdetni, hogy a szive csak Magyarországot él — s hal. S ez a derék hős, a ki császári generális volt, mint „magyar rebellis” kerül a börtönbe, s ott borul el elméje. Még mint főkapitány gyakran váltott levelet a kiválóbb török vitézekkel. Kari Ali esztergomi béget is megtisztelte „mooskos vitézi levéllel”, hogy viadalra kényszerítse. Elnevezte őt a szegénység fosztogatójának, gonoszlelkű embernek stb. Aztán megírta neki, hogy ő a viadalra mindenkor készen áll, mint a szép leány a tánc-hoz. „Ezek után — írja — vagy gyűsz, vagy nem vitéz jó barátom, szakálladban igitke-zünk pókni!” (1613 decz. 28.)

Rég letűnt kornak késői visszhangja volt ez érdekes levél, mely sokban hasonlít a téli napsugárhoz. Fénylik s ragyog ez, de nem melegíti föl az embereket.

HELENA ÚTJA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta Anthony Hope. — Angolból fordította Weida Margit.

VIII. A marchesa megmozdul.

A Scarsmoor elleni tüntetés után a marchesa bement a lunchhoz. De közvetlen környezetében is voltak, a kik a haragját felkelítették. Norah köszönését — aznap még nem találkoztak — jéghidegen fogadta.

— Köszönöm, jobban érzem magam — mondta. — De te fáradt lehetsz, hisz oly korán keltél ma reggel! És te, Violet, nem voltál megint odaát Scarsmoorban?

Norah apróra elmondta Violetnek reggeli kalandját. Most zavartan összenéztek. De elkészültek rá, hogy kisegítik egymást. Az urak láthatólag megjedtek. A férfiak mindig félnek, ha az asszonyok veszekednek.

— Az egyik saját házába követé Lynborough lordot, a másik az én mezőmön flirtel vele! — folytatta támadólag a marchesa. — Elég különös jelei a barátságoknak, a jelen körülmények között, nem gondolja, Wenman ezredes?

Az ezredes is azt gondolta, ámbar sokkal jobban szerette volna, ha nem kell véleményét alkotnia, vagy ha legalább nem kell azt hangoztatnia, ilyen kényes ügyben.

— Flirteltem vele? Hogy érted ezt? — De Norah ellenkezésén nem volt meg az őszinte indignáció bélyege.

— Csókot inteni egy vad idegen felé... — Honnan tudod? Hiszen az ágyban voltál.

— Sarolta látott az ablakból. Csak nem tagadod?

— Nem, — mondta Norah, belátva a tagadás hiábavalóságát. — Sőt, büszke vagyok rá. Nagyszerűen mulattam Lynboroughval. Oh, meg akartam őrizni az utadat, de átugrott a fejem felett!

Szörnyűködés az urak közt! Növekedő harag a marchesa arcán!

— És mikor Goodenough Johnt segítségül hívtam, egyszerűen lefektette Johnt a föbe, mint, mint én ezt a kanalat az asztalra. Nagyszerű ember, Helena!

— Jó alak lehet, — mondta Irous kapitány.

A marchesa Wenmanra nézett.

— Mindez nem válik dicséretére, egyáltalán nem, — mondta gyorsan az ezredes.

— Köszönöm, Wenman ezredes. Örülök, hogy legalább egy barátom megmaradt. Természetesen, magát kivéve, mr. Stillford. Oh és téged is, jó öreg Jenniem. Nem hagynál el engem, ugy-e nem?

Kedvességével meg akarta vesztegetni miss Gilletson. Csak hogy Norah és Violet furcsa, nevető pillantása ellensúlyozta azt. Az említett két hölgy ugyanis rajtakapta, a mint Nab Grange-al szemben leszállt egy szép (koronás!) victoriáról, s bizonyára megbecsülhető, hogy miss Gilletson a kérdések keresztüzében elég hamar megadta magát. Olyan büszke volt a rózsákra, s Lynborough előzékenysége úgy meghódította! Érezte, hogy azok ketten a kezük közt tartják, s bátorságot követelnek tőle.

— Tégd elhagyni, édes Helénám? Természetes, hogy nem! De ez egyikünkre nézve sem jöhet szóba.

— De igen, azokra, a kik barátságot kötöttek azzal a nyomorulttal Scarsmoorban!

— Heléna, te igazán túlságosan heves vagy. Nem hiszem, hogy ez ladylike lenne. Nem lehet Lynborough lordot nyomorultnak nevezni. Az a halvány pir újra előtötte hervadó arcát. Tökéletesebb gentlemannel soha sem találkozottam.

— Soha sem találkoztál... — kezdte a marchesa remegő hangon. — Akkor hát találkoztatok...? — a hangja megint elakadt.

Miss Gilletson kétkézzre fogta a bátorságát.

— Véletlenül találkoztunk. Úgy viselkedtem, a hogyan egy urinőnek hasonló körülmények között viselkednie kell. És Lynborough lord a körülményekhez képest nagyon kedves, udvarias és méltányos volt. — Beszéd közben meg-jött a bátorsága. — És, igazán, Heléna, nagyon kellemetlen, hogy azt a kaput elzártatd. Körül kellett jönnöm az országhúton.

— Sajnálom, ha elfáradtál, — mondta a marchesa kimért udvariassággal.

— Köszönöm, Heléna, nem vagyok fáradt. Bizonyára az lettem volna, de Lynborough lord volt oly kedves, hogy a kocsiján hozott haza.

ROOSEVELT BEVONULÁSA NEW-YORKBA, UTAZÁSÁRÓL VISSZATÉRTEKOR.

Szünet állt be. Azután Norah és Violet nevetni kezdtek.

— Olyan jól mulattam ma reggel! — kezdte Norah, s azután bátran elmondta az egész reggeli kalandját. Mindenki rá figyelt. A marchesa sötétén hallgatott. Violet scarsmoori látogatásának újabb részleteivel állt elő; miss Gilletson is újabb adatokkal töltötte meg, beleértve a rózsák ügyét. Norah Lynborough rendkívüli ügyességéről szóló diadalmas dicsőimusszal fejezte be mondókáját. Irous kapitány feszült figyelemmel hallgatta. Még Wenman ezredes is megkoczkáztatta azt a véleményét, hogy ilyen ellenféllel érdemes küzdeni. Stillford követte háziaszonya példáját, hallgatott, s erősen figyelte őt. Vajjon megtörik-e a bátorsága, vagy akaratossága, e támadások, e közömbösség, e hűtlenség láttára? Szíve mélyén, a per miatt való félelmében, ezt remélte.

— Feljelentem, mert Goodenough megtámadta, — jelentette ki a marchesa.

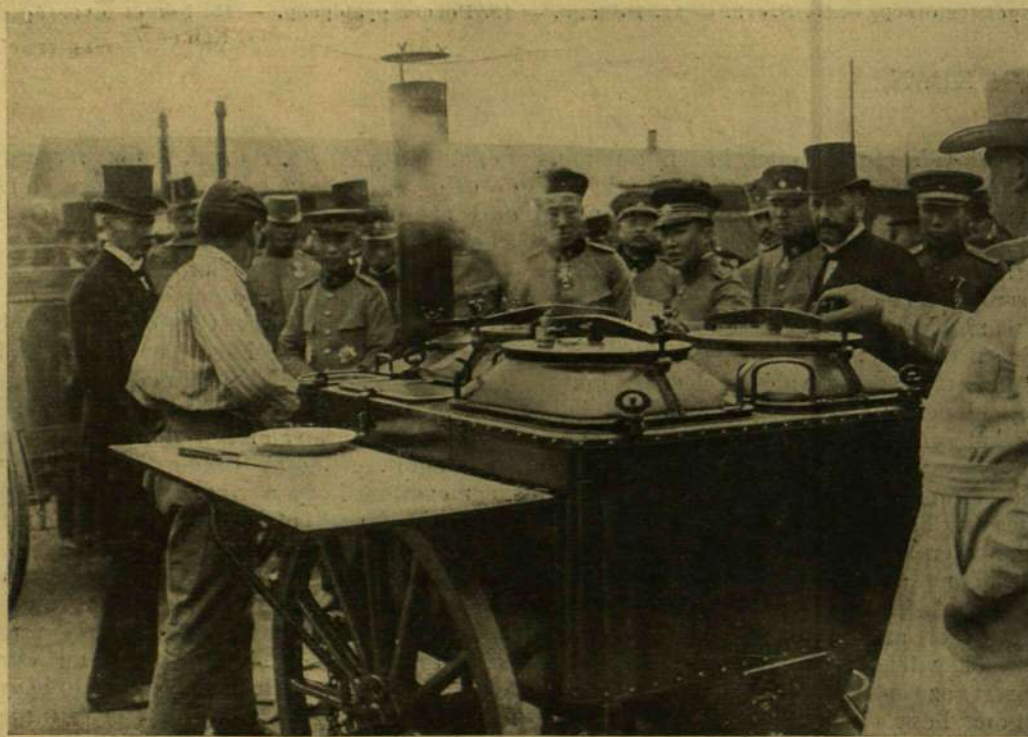
— Goodenough érintette először, — kiáltott Norah.

— Az nem határoz, ha egyszer igazam van. Semmi keresete sem volt itten. A törvény ezt tartja, ugy-e mr. Stillford? Börtönnel, vagy csak pénzbírsággal sújtják?

— Hm, nem tudom, nos, egyikkel sem, marchesa. Lásd, ő is védni fogja a jogát, s a bíróság békés kiegyezést fog ajánlani, és elbocsátja a feleket. Én legalább ezt hiszem.

FERDINÁND BOLGÁR KIRÁLY PÁRISBAN, FALLIÈRES ELNÖKKEL.

A KHINAI BIZOTTSÁG A CSEPELI HADFELSZERELÉSI GYÁRBAN MEGSZEMLÉLI A TÁBORI FŐZŐ BERENDEZÉST.

KHINAI KATONAI BIZOTTSÁG LÁTOGATÁSA BUDAPESTEN.

Csarmák földétele.

ÓRIÁSI KÚSZÓ RÓZSA A CSAPODI-PARKBAN MÁRAMAROSSZIGETEN.

— A kapu nincs bezárva, — jegyezte meg egy bájos hang mögötte. Sarkon fordult, s megpillantotta, nemkérkedett benne, hogy kit lát. A marchesa magas, karsú alakja állt előtte, talpig fehérben, nagy, de egyszerű fehér kalappal a fején; halvány arcán lehetségesen pirral (az a pir, melyről Lynborough álmódott); sötét szeme elnéző, lusta érdeklődéssel pihent a fiatal emberen; nagyon piros ajka nem mosolygott, bár úgy látszott, a mosoly ott ólálkodik körülötte. Roger megadta magát; pirulva, szótlanul állt a jelenség előtt.

— Ugy-e fürödni megy? Ez a legrövidebb út oda, örülnék, ha erre menne. Magam is Grange felé tartok, s így útbaigazíthatom.

Roger becsületes volt. — Én, én a kastélyban lakom.

— Majd szílok, hogy valaki itt legyen, s kinyissa a kaput, ha visszatér, — mondta a marchesa.

Ha Norah nem volt Lynborough genreje, Roger sem felelt meg a marchesa izlésének.

— Ön, ön nagyon kegyes. Én, én boldog leszek, természetesen!

A marchesa belépett a kapun. Roger követte. Átadta neki a kulcsot.

— Ugyan kérem, nem zárná be a kaput? Nem biztos nyitva hagyni.

A mosoly most kitört, ott ült a piros ajkán! Bármily izgatott volt is, Roger megértette a jelentőségét. Saját barátja és ura előtt kellett a kaput bezárnia! De a mosoly s a szemek parancsoltak. Ő engedelmessékedett.

Ez volt az első elégtétel, melyet a marchesa a hadjárat alatt kapott, — némi vigasztalás barátai árulásáért.

Roger egykor igazán szeretett egy ártatlan lánykát, a ki váratlanul, nem épen ártatlanul megszalta; de ez a tapasztalat nem készítette arra, hogy szembeszálljon a marchesával. Pedig tudta, hogy ő könyörtelen lesz: nem a gyűlölt ház lakója volt-e. Mindegy, hogy egyénisége különben megnyerő, kellemes volt.

Most egymás mellett mentek, nem igen gyorsan. A marchesa lesütötte a szemét, s Roger egy pillantást loptatott a profiljára. Csak a régi ezüstpénzeket látható római császárnékhoz hasonlíthatta.

— Azt hiszem, nagyon durva, barátságatlan nőnek festettek le engem ön előtt, ugy-e mr. Willraham? Legalább felteszem, hogy ön az? Nem elég öreg, hogy az a tudós mr. Stabb lelessen, a kit a lelkész említett. Habár azt mondta, hogy mr. Stabb is rendkívül kedves ember, de szeretném megismerni, ha...!

Mélyen felsóhajta, hirtelen elhallgatott.

— Igen, Wilbraham a nevem. Lynborough titkára vagyok. De, hm, semmi efélét nem gondoltam önről. És, és nem hallottam, hogy Lynborough valami, valami udvariatisan megjegyzést tett volna önre.

— Oh, Lynborough lord! — Bájos mozdulattal vállalt vont, egy «mone» kíséretében, a mint azt Roger az olvasott regények nyomán megállapíthatta.

— Azt persze tudom, hogy, hogy ön azt hiszi, igaza van, — dadogta.

A marchesa megállt. — Igen mr. Wilbraham. ez mellékes. Ha csak jogi kérdésről van szó, szomszédok közt nincs helye a makacsságnak. Azt nem bánom, ha Lynborough lord használja az utat. De az udvariatisága bánt. Az én házamban udvariások a nőkkel szemben, sőt néha (keserűen felnevetett) hódolattal veszik körül. Úgy látszik, Lynborough lord ezt nem ismeri.

— Nos, tudja...

Oh, nem engedhetem, hogy csak, egy szót is szóljon ellene, bármit gondoljon is róla. A maga helyén, a ki barátja, ez nem volna loyaltás; s ha van dolog, a mit elítélek, az a hűtlenség. Csak azt akartam, — megfordult és a szemébe nézett, — hogy a helyzetemet megértse, maga is, meg mr. Stabb is. Örülni fogok, ha ön és mr. Stabb bármikor használni fogják az ösvényt. Ha zárva van a kapu, átugorhatnak a falon!

— Én, én, rendkívül lekötölelek, marchesa, de lássa...

— Elég volt erről, mr. Wilbraham. Önt szívesen látom. Lynborough lordot is szívesen láttam volna, ha illő módon közeledik. Kész voltam engedni. De parancsot kaptam. Azt pedig senkitől sem fogadok el, Lynborough lordtól sem.

Gyönyörű volt, Roger azt találta. Pir emelte az arcszínét, a pillantása büszke, ajka határozott volt. Épen, mint valami római császárné! Azután a vonásai hirtelen megváltoztak, az ajka szétnyílt, a szeme nevetett, s arcza, bár kevésbé rózsás, de nem kevésbé szép volt. (Ezek Wilbraham impressiói.) Könnyedén megérintette Roger karját.

— Nos, ne beszéljünk többet kellemetlen dolgokról, — mondta. — Oly szép a délután! Van öt percze? Nézz, milyen gyönyörű szamócák! Szeretnék belőlük, de oly meleg van, hogy magam szedjem le őket!

Roger hallgatott, hurokra került.

— Csak öt percet szenteljen nekem, — kérte, igenis kérte, a szép marchesa. — Azután békében mehet, s élvezheti a fürdőjét.

Kérdés, hogy szegény Roger fog-e valamit is békében végezni aznap, de azért ment és szedte a szamócát. (Folytatása következik.)

PISZKOS MANDÁTUMOK.

© Általános a panasz, hogy a nemrég lezajlott képviselőválasztások alkalmával olyan mértékben dolgozott a pénz, a minőre még nem volt példa soha. A kúriához beadott petíciók ezrivel sorolják fel névszerint is azokat a választókat, a kik pénzért adták el nem is politikai meggyőződésüket, hanem a mint mondani szokás, «legszenzibb alkotmányos jogai» gyakorlati értékét: a szavazatukat. A mint a panaszok szólnak, sok millióba került a választók «kapacitálása», s kevés azoknak a kerületeknek a száma, a melyekben tisztán és kizárólagosan a választók meggyőződése döntötte el a küzdelmet.

Sietünk megjegyezni, hogy a lapokban pártpolitikát a mint nem csináltunk eddig soha, nem csinálunk ezentúl sem. Nem tartunk azokkal, a kik a történet visszaéléseit kizárólag egy pártnak a rovására könyvelik el. Sőt annyira elfoglaltanok vagyunk, hogy megengedjük még azt is, miszerint a vesztegető pénznek hatalma nélkül is az a párt nyerte volna el a többséget, — ha nem is ekkora többséget — a mely most győztes maradt. A mit mi konstatálni akarunk, az egy fenyegető nagy nemzeti betegség: egyrészt eladó lelkeknek óriási tömege, másrészt kufár vásárlók, a kik azokat megveszik. Ez pedig annak a jele, hogy a tömeg meg van érve a szolgaságra.

Eladó lélek mindenütt akad, de nem akadnak eladó tömegek és egész kerületek. Angliában nagy pénzbe kerül egy-egy választás, de ezt a pénzt a korteskedés nyeli el, a tömeges fogadások, a nagy hűbővel megtartott népgyűlések, a plakátok és nyomtatványok (beleszámítva az alkalmi újságokat is), de nem hallott róla soha senki, hogy egész kerületet pénzen vett volna meg valamely jelölt. Franciaországban pláne teljesen lehetlenség lenne az ily vásárlás. A nyugoti művelt államok között a mi szomorú dicsőségünk ez kizárólag; valóságos magyar specialitás.

És még csak azt sem mondhatjuk, hogy e bajt úgy örököltük ősainktól. A régi magyar választások nem ismerték a lélekvásárlást. Még az etetés és itatás is csak a múlt század elején vette kezdetét. Szabolcsban 1820-ban kísérletet meg először az adminisztrátor azzal édesgetni a bocsorok nemeseket a megyegyűlésen való megjelenésre, hogy bort adott inniuk, s üripörkölttel vendégelte a «nemes» gyűlékezetet. Ugyanez időtájt Nógrádban

ARATÓK A HORTOBÁGYON.

Sréter János és Beniczky Antal alapították a «kolompéria» nevű társaságot, etették-itatták a szegényebb nemességet, hogy kibuktassák az alispáni székéből Gyürky Pált. De pénzen venni a szavazatokat, egész a legújabb alkotmányos korszakig nem merészkedett senki. Rövid ideje kezdetűk, de alaposan, és sokra vittük.

És ne akarjuk arra való hivatkozással szépíteni ezt a szegyenletes tényt, hogy néha a világtörténet nagyjai is pénzzel követték ki a maguk útját. Hiszen p. o. Julius Caesar is pénzen (még pedig a telekspekuláns Crassusnak pénzen) vásárolta a voksokat, a mikor először választatta meg magát consulá. Igaz, így történt. Csakhogy akkor már meg volt faragva a szolgaság jáрма, a melybe a római nép be fogja adni a nyakát.

A HÉTRŐL.

A másik hazal. Nem egészen egy héttel azután, hogy egy kazal mandátum gyűlt a képviselőház asztalára, a Kuria asztalára is egy jókora kazal papírost hordtak. De ez már nem mandátum volt, hanem épen ellenkezőleg: petíció. Amazt képviselők rakták halomba, emezt a kik nem lettek képviselők. Közül felszár petíció, minden esetre jelentős szám, noha a valóságos jelentőségét csak a Kuria vizsgálata után lehet majd megállapítani. A petíció maga még nem autentikum. Épenséggel nem bizonyos, hogy a — hivatalos nyelven szólva — fertőzött mandátumok száma ugyanannyi, mint a hányat megtámadtak. Lehet, hogy kevesebb, az is lehet, hogy több. Mert nyilvánvaló, hogy — a kiegyezkedésre és visszavonásra épített támadásokról nem is szólva — a petíció megszületése nemcsak a választás folyamán elkövetett dolgoktól, hanem a vesztés fél vérmérsékletétől is függ. Az egyik ember még akkor se tud belenyugodni a bukásba, ha az objektív szemlélet nem igen találhat szabálytalanságot a lefolyt mérkőzésben. A másik nem apellál, ha nyilvánvalóan bőséges oka és joga lenne is a fölébezerésre: sőt mennél szembeszökőbbek ezek az okok, annál kevesebb kedve marad egy új birkózásra. Vannak emberek, a kik nemcsak a barátaik megválogatásában kényesek. Szóval a petíció vagy az elmáradása nem csupán objektív körülmények terméke. Mert az bizonyos, hogy minden jelölt, a ki jóhiszeműen küzdött végig egy választási harczt, megbukván, teljes okkal érezheti megcsaltnak magát. Mert ha más nem, megcsalták a körülmények, megcsalta a látszat. A jelöltet mindig vagy legalább is rendesen eljenző, lelkes tömeg veszi körül, a mely az ő zászlaját lobogtatja, neki igéri a diadalt. A kik más ígérnek neki, azokkal ritkábban találkozik, kevesebbnek látja, tehát kevesebbnek is láthatja őket. A bukás tehát nagyobb meglepetés a jóhiszemű jelöltnek, mint a diadal és így nagyon érthető, ha nehezen hajlandó elfogadni igazságnak azt, a mi néha — csakugyan nem az!

★

Az automobil még nem érte el az elérhető legnagyobb tökéletességet, fog még sokkal gyorsabban is száguldan, mint a milyen sebességgel most végigviharzik az utakon; de a szerencsétlenségek száma, a melyeket okozni fog, kevesebb lesz, mint mostan. Ez igen sok okból egészen bizonyos. Bizonyos először, mert a fejlődéssel nemcsak a gép haitó, hanem a dirigáló ereje is tökéletesedni fog. Nemcsak a motor produkáló képessége lesz nagyobb és gazdagabb, hanem a sofföré és a fék is. Bizonyos másodsor, mert az alkalmazkodás megszokása is segíteni fog a gépnek abban, hogy ne okozzon szerencsétlenséget. A forgalom tömörsége és hevesége a kitérés művészetét is kifejleszti az emberekben. A párisi boulevardokon ezer ember jár a nélkül, hogy egyik a másikat csak érintené is akkora helyen, a mekkorán száz budapesti ember se fér el lökdösődés, összeütközés és tyűkszemtiprás nélkül. Néhány év múlva a lovak se fognak megbokrosodni az automobil látásától, zajától és «illatától». De van egy harmadik ok is, a melyet mi valamennyinél nyomósabbnak tartunk. Az automobil hova-tovább megszűnik új gyönyörűség, izgalom és szenzáció lenni. A gépkocsi ma még az ember száguldo kedvének egy hirtelen meggzagdagadása és kifejlesztési szerencsés tulajdonosában mindazokat a sajátosságokat, a melyek a hirtelen meggzagdagadással — az izlésnek rendkívüli fegyelmező ereje nélkül — együtt járnak. A ki egy hónappal ezelőtt nyert sorsjegyen vagy örökölt egész váratlanul egy milliót, több ékszer rak magára, mint a kinek már régóta van több milliója. Az automobil ereje új kincs, a mely mohón kívánczik ki a világ bámulata elé. A kinek ma gépkocsija van, a mely örökké száz kilométert is föl tud falni, borzasztó nehezen tudja megállni, hogy ennél kevesebbet produkálhasson vele. Pláne — ha sokan látják. Ma még a benzinnel együtt egy naiv gög és primitív, de annál elemibb hiúság is hajtja fokozott erővel az automobil épen ott, a hol leglassabban, legfékezettebben kellene mennie. Ez azonban el fog mulni, a mint a közlekedésnek ez az új ünnepeltje megkapja a maga szolid respektusát és nem rakja föl többé egyszerű képességeinek minden «smukkját» ha az Andrassy-uton megjelenik.

Az arzen. Valamelyik modern poéta, a ki keres és szereti az új témákat, hatalmas költeményt írhatna az arzenikum sorsáról, évezredes üldözöttségéről, kitaszítottasáról, viszontagságairól, majd sorsa hatalmas megfordulásáról, fölemeltetéséről és áldott dicsőségéről. Mert az arzenikumról hosszú évszázadokon át semmi mást nem tudtak, csak azt, hogy egy csunya, gonosz és öldöklő mérge, minden morzsájában a halál lakozik. Tehát kerülték, gyűlölték, csak az ártalom szerének tekintették. Kezébe csak az vette, a ki ölni akart vele. A mérgekeverő, meg a — patkányirtó. És a mi az emberi történetében való szerepet oly csudálatosan megváltoztatta, átkát áldássá, üldözöttségét fölmagasztalássá tette, nem a kutató tudomány volt, hanem ennek az ellenkezője, a tudatlan ösztön. Ismere-

tes, hogy az arzennek, mint csodás erejű gyógyító szernek öntudatlan fölfedezője — a ló volt, a mely a patkányirtónak az istállóban elhelyezett mérget megette. És se föl nem fordult tőle, se beteg nem lett, hanem ellenkezőleg: meghízott, élénkebb és szőre fényesebb lett. Innen, az istállóból indult el a mérge új karrierje, hogy sok nevezetes stáción keresztül az Ehrlich Pál szenzációs gyógyító szerében a legnagyobb dicsőség állomására érkezék és mint a szenvedő emberiség áldása ünnepeltessék. Kiderült róla, mint egy csomó méregről már hamarabb, hogy az életnek és a gyógyulásnak ép oly egyszerű szolgálja tud lenni, a milyen rettenetes volt a romlásnak és a halálnak. Sőt még hatalmasabb. Mert bizonyos, hogy ez a mérge nem pusztított el annyi embert, a hány reménytelennek visszaszerzik vele az egészséget és az életet. Az arzenikum tehát rehabilitáltott, de a dicsősége bizonyára nem az övé, hanem megint csak az emberé, a ki az életnek ezt a szörnyű ellenségét az élet védő és oltalmazó harcászává tette és ellene törő erejét a maga erejévé hódította.

Egy tányér bablevés. A tányér, a melyről itt szó van, igazabban egy lapos bádorgfűzék, a bablevésben nem az a fontos, hogy bablevés. Tiszta véletlen, hogy azon a napon, a melyen Hofrichter Adolf volt főhadnagy először ebédelt a möllersdorfi börtönben, ezt főztek a komor és szomorú hotel vendégeinek. Különben is két tányér leversől van szó és inkább a másodikról, mint az elsőről. Mert az első tányér levest, a mit a megszállása napján tettek a fegyenczözé lett egykori katonatiszt elé, csak megízlette Hofrichter Adolf, azután összerázkódva, irtózáttal tölta el maga elől és hevesen zokogva vágódott végig a czellájá kemény vaságán. Nem unszolták, hogy egyék. A barátságos, szíves kínálgatás nem házi szokása a möllersdorfi fegyháznak. Ott elvárják, hogy a vendég magától egyék és ha nem akar ma, majd eszik holnap. És ime kiderült, hogy Hofrichter se kivétel. A leves másnap se volt jobb, a tálalás se gusztyosabb, a kinalás se kedvesebb, mint az első napon és Hofrichter Adolf kikanalazta az utolsó csöppig. Már nem irtózott, már nem is vetette magát sirva a vaczkára, a mit érzett, az a jóllakottság érzése volt és talán a sajnálkozása, hogy a mit tegnap visszalökött, azt se ma, se holnap többé vissza nem kaphatja. Mert Hofrichter már rabkosztót visszautasítani, tőle megborzadni többé nem fog soha. Sirni, vergődni, tépelődni, éjszakákat álmatlanul tölteni egy darabig még igen. Azután azt se már. Délben örülni fog az ételnek, este az ágyának, nappal a két órai sétának. Ha végignéz fegyencruháján, a szíve nem fog összeszorulni többé és a szeme helyén nem érzi tüzes parázs égetését. Az utolsó rettenetes nagy harez, múlt és jelen tudatának gyilkos összerobbanása ott folyt le ama két tányér leves között. Ilyen csatája és a milyen előtte volt egy sereg attól a naptól, a mikor a cziankális pillukat szétküldötte, addig a napig, a melyen az ítéletet kihirdették fölötte, többé Hofrichternek már nem lesz. Ő már megalkudott az élettel.

naponta egy tányér levesben, meg tíz deka marha-husban a möllersdorfi feygház konyhájáról.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Természettudományi könyvtár. E cím alatt új nagyobb vállalat indult meg, a mely — a mennyire az első kötethez fűzött előszóból ki lehet venni — a modern természettudományok vezér-műveit akarja a magyar közönséggel közvetíteni természettudományi művelődésünk magalapozására. A vállalat első kiadványa Darwin alapvető munkája az *ember származásáról*, a mai természettudományos világfelfogás egyik főpillére, megindítója és ma is egyik fő táplálója annak a gondolatoknak, a melynek legnagyobb szerepe volt a művelt emberiség világnézetének átalakításában. A kötetes hatalmas művet három fordították: dr. Entz Géza, dr. Fülöp Zsigmond és dr. Madzsar József. A fordítás gondos, lelkiismeretes munka s a legtöbb helyen sikerül elfeledtetnie az olvasóval, hogy fordítással van dolga. A vállalat második műve Bölsche Vilmosnak a *bacillustól a majom-emberig* című műve. Bölsche ma a legnépszerűbb német természettudományi író; a dolgok rendkívül mélyreható ismeretével, eredeti felfogással dolgozik s e mellett az írói művészetnek, tudásnak szinte páratlan elevenségével. Pozitív tudományt ad: egy elsőrendű stilművész tökéletes formájában. Ebben a könyvében kisebb tanulmányok vannak összegyűjtve igen különböző természettudományi tárgyakról. A könyvet a vállalat szerkesztője, dr. Pogány József fordította. A vállalat programjában igéri még Darwin: *A fajok keletkezését*, Haeckel, Snyder, Francé, Metchnikoff és Ostwald-Mach és Ramsay egy-egy művét.

Huszonnégy esztendő. Bernáth Lajos most adta ki egy kötetben azokat a költeményeit, melyeket huszonnégy év alatt, 1886-tól mostanáig írt. Tudunkkal az első könyve s mindjárt első pillanatra meglep, hogy valaki, a ki költőnek tartja magát, huszonévi évig vár művei kiadásával, nem érzi a szükségét a nyilvánosság ellenőrzésének, bátorításának, nem akar részt venni a folyó irodalmi élet váltakozó áramlataiban, — egyedül marad verseivel s legfeljebb egy szűk kör tetszése vagy nem tetszése elő bocsátgatja egyenként vagy kisebb csoportokban. Így aztán nem csoda, ha verseiben nincsen semmi, a mi arra figyelmeztetne,

hogy a jelenben íratott, ha olyanok, hogy ép úgy keletkezhetek volna ötven, mint tíz év előtt. Ez még nem volna baj, ha egy másik is nem járulna hozzá: az, hogy nem érzik meg a verseken sem, hogy Bernáth Lajos írta őket, vagyis egy ember, a ki a saját életét élte, a kinek olyan az élete, olyanok az érzései, vágyai, gondolatai, örömei és fájdalmai, mint senki másé a világon, — szóval, hogy a versek egy költői egységiség nyilvánulása. Ezeket a verseket írhatta volna bármely magyar ember, a kinek élete a legutóbbi ötven-hatvan esztendőbe esett. Semmi nincs bennük, a mi megkülönböztetné őket az elmúlt félszázad vers-özönétől, a miről később, emlékeztünkben is megkülönböztethetnők őket a többiétől. A maga életéből az igaz belevett verseibe egyes motívumokat, de ezek annyira suly nélkül valók, annyira nincsenek költőileg megalakítva, hogy merő adatok maradnak, nem lesznek költői motívumokká, megmaradnak adatoknak. Bernáth az Arany-Petőfi iskola híve, annak hangját, formáit, technikáját követi, ennek példája után indul még mondani valói kivágatásában is; a mit mestereitől eltanulta, azt jól tudja, tovább fejleszteni az iskola irányát nem tudja. Nagybőrára írat éneket, néha rövid ballada-féléket, de van kötetében egy nagy tizenegy énekre terjedő elbeszélő költemény is, egészen az Arany modorában; az Argirus királyi eléggé elcsépett meséjét dolgozza fel benne.

Kemény és Balzac. Hogy Kemény Zsigmond regényíró szemlére Balzacnak volt bizonyos hatása, azt az irodalomtörténetírók és kritikusok régóta mondogatták, de arra, hogy e hatás minőségét, fokát és terjedelmét pontosan meghatározza, most vállalkozik először egy nyilván fiatal író, ifj. Dengi János. Jó szándékú kis munka, sok helyes adatot is állapít meg s ezzel a kérdést, ha nem oldja is meg, közelebb juttatja a megoldáshoz. Kissé iskola-ízű még s írójának nyilván nincs még elegendő élettapasztalata és élesen látása, hogy a két író gondolatvilágának s művészi alkotó módjának mélyére tudjon hatolni. A kis munka azért így is érdemes a Kemény művészetére íránt érdeklődők figyelmére.

Új könyvek:
Charles Darwin: *Az ember származása.* Fordította dr. Entz Géza, dr. Fülöp Zsigmond és dr. Madzsar József. Két kötet. Athenaeum kiadása; egy-egy kötet ára fűzve 7-50 K.
Wilhelm Bölsche: *A bacillustól a majom-emberig.* Athenaeum kiadása; ára fűzve 7-50 K.

Huszonnégy esztendő: (1886/1910). Költemények, írta Bernáth Lajos. Kiskunhalas; a szerző saját kiadása. Ára 3 korona.
Kemény és Balzac. Írta ifj. Dengi János. Budapest.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Szelei és gilyázi Szabó József, református lelkész, volt negyvennyolcas honvédőrmester 86 éves korában Keszű községben. — SÁNDOR EDE, volt negyvennyolcas honvéd, nyug. állami tisztviselő 79 éves korában Trencséntelepben. — Dr. NYIKORA JÓZSEF, a máv. pályavivő, betegsegítő pénztári- és képzett tisztviselő 56 éves korában Pápán. — PONGRÁZ BÉLA, volt hírlapíró 51 éves korában a régi Szent János-kórházban. — Dr. ZERJAVICS GYÖRGY, máriabesztercei plébános, 68 éves korában Zágrábban. — Ifjabb LÁM SÁNDOR, gépészmérnök, az osztrák és magyar államvasut-társaság főmérnöke 33 éves korában Ungváron. — SZABÓ ARTUR, okleveles gépészmérnök 26 éves korában Buziáson. — Dr. BECHO JÓZSEF, a budapesti posta és táviró vezérigazgatójának tisztviselője 25 éves korában Sajószentpéter községben. — TORVÁTFALVI SZEDERJESSZ ÖDÖN, nyug. posta- és táviró-felügyelő 56 éves korában Tordán. — HOLIN GYULA, a 69. gyalogezred őrnagyja, 47 éves korában Kaposváron. — ZIPER TIVADAR, nyug. hadnagy, államvasuti főellenőr 75 éves korában Tóvárosban. — HELL FERENCZ, takarékpénztári igazgató 66 éves korában Budapestben. — Dr. ZETTL KÁROLY, járóorvos, tartalékos ezredorvos 42 éves korában Felsőpulyán. — BARÁTHI BINÓ ISTVÁN, nyug. kuriai bíró 77 éves korában Budapestben. — FÁNDÁ PÁL, magánzó, 67 éves korában Budapestben. — Gombkötő UGNÓCZ KÁLMÁN, ügyvéd, volt negyvennyolcas honvédhadnagy 78 éves korában Kalocsán. — BETHLEN SOMA, a Fonciére biztosító-társaság sponzori vezérképviselőjének negyven éven át volt titkára, 65 éves korában Budapestben. — KNEGLER JÁNOSNÉ, szül. Lukáry Anna 74 éves korában Budapestben. — Özv. szigeti Szabó SÁNDORNÉ szül. Rábel Erzsébet 77 éves korában Páty községben. — Özv. JANKÓ ANTALNÉ, szül. Simon Erzsébet 86 éves korában Győrben. — Özv. Török JÓZSEFNÉ, szül. Ivaneczky Mária 72 éves korában Pótsóváron. — Dr. FELLNER FRIGYESNÉ, szül. Spett Gizella 25 éves korában Budapestben. — KARDICS ILONA, Kardics Dániel és neje, szül. Schmiedt Erzsébet leánya, 31 éves korában Győrött. — RADVÁNY IRMA, okleveles óvónő Győrben.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

57-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmel-lékleteket is ad, több színben művésziileg ki-vitt képeket.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél-évre 8 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyedévre 4.80 fillér, félévre 9.60 fillér.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

EGYVELEG.

* Kiállítások. Turinban 1911-ben májustól októberig tartó iparkiadás lesz, 1913-ban pedig New-Yorkban lesz világkiállítás.

A fűrdőidény alatt senki el ne mulassza az egész continensen elterjedt Brázy sóborszesz be-szerzését, mert a kellemes nyaraláshoz hozzátartozik, hogy testünket ezen nélkülözhetetlen házi szerrel bedörögöljük időről-időre, miáltal a test valóságos páncrelozódik a hűlés ellen, edződik minden fáradtság, kimerültség ellen.

A csecsemő bélkatarusát a legkönnyebben a «Kufek» és tej használatával kerülhetjük el. Mert a «Kufek» tejjel jobban ellentáll azoknak az okoknak, a melyek a bélhurutot idézik elő. A «Kufek» a te-jet tartalomdusabbá, könnyebben emészthetővé teszi, megakadályozza a gyakori emésztési zavart és a gyer-mekek pompásan fejlődnek.

Első Leánykiadás Egyet mint szöveket. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI. ker., Teréz-körút 40-42. Alapítva 1863. — Folyó év június havában 1.824,700 — K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.649,700 — K értékű új biztosítási kötvényt állított ki. — Biztosított összegek fejében 117,558 K 90 fill. fizetett ki. 1910 január 1-től június 30-ig bezárólag 11,835,400 K értékű

HENNEBERG-SELYEM
K 1.35-től m-ként bluzok és ruhák számára, bérn. és már elvámlva a házhoz szállítva. Dús mintakuldelem bérn.
Henneberg selyemgyáros, Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás

Salvator

Kitűnő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és kövszénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és légzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!

Kapható átványkezelésekben vagy a Selyem-Lipóci Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Mielőtt tartós és utiböründöt vásárol, kérem tekintse meg saját készítményű bőründ és bőrdiszmutár raktáramat ::

CSÁNGÓ

böründös,

Olcsó szabott árak. A csim fontos! Múzeum-körút 5. sz.

biztosítási ajánlat nyújtott be és 10.394,300 K értékű új kötvényt állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 726,569 K 58 fill. és az intézet fennállása óta 16,577,462 K 94 fillért fizetett ki. — Ezen intézet a gyermekek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőszőbb díjtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett.

Szerkesztői üzenetek.

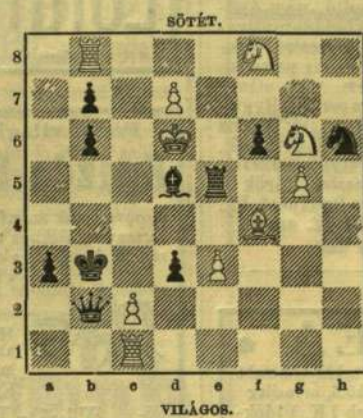
Jó éjszakát. Erősebb technika és fejlettebb költői szellem kellene a Child Harold lefordítására, — így alig marad valami az eredeti szépségeiből.

Aurora. Temetés. Egy levél. Magyarországon a diákok évenként átlag legalább kétszáz ezer ilyen verset írnak s elhalmozzák velük az önképzőköröket. Minekünk azonban olyan versek kellenek, melyeket senki más nem tud írni, szerzőjüket kivéve.

Mikszáth temetése. Ez a vers puffogó, üres szavai-val igazán nem méltó a mi nagy írónkhoz.

SAKKJÁTÉK.

2700. számú feladvány Jaspersen J.-től, Svendborg.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2690. számú feladvány megfajtása Merényi Lajostól.

Világos. Sötét. Világos. Sötét.
1. a6-a7 Kb6xa7 (a, b) 1. Hg3xe2
2. Be2-a2 Ka7-b6 2. a7-a8 B t. sz.
3. Ba2-a6 t. matt. 3. Ba8-a6 t. matt.

Kiváló táplálószer egész-séges és gyenge, a fej-lődésben visszamaradt bármilyen kora gyer-mekeknek. Előmozdítja a csont és az izomkép-ződést, s így elhárítja és megszünteti a has-menést, bélhurutot és hányáskezelést, mint semmi más szer.

JOL JAR
HA VALÓDI
PALMA-KAUCSUK-
SAROK VAN CIPÖJÉN.
ROSSZUL JAR
HA NEM
ÜGYEL A
VÉDJEGYRE

Vesszőparipa
Erederije
Liliomfejszappan

A 2691. számú feladvány megfajtása Jaspersen J.-től.

1. Hb7-f8 Ke5-f6 (a, b) 1. Hb7-f8
2. Vg1-d4 t. Kf6 2. Hb7-f8
3. Vd4-b8 t. sz. 3. Kb8xc7 Ke5-f6
4. h2-b4 t. matt. 4. Vg1-d4 t. matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludanyi Antal. — Wyachogrod Pál. — Beer Mór. — Gótlis István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintz Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mézes József (Győr). — A «Zorói Társaság». — A «Kalozi Kátholikus Kör». — Veeres Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Buda-ujfalu). — A «Dunaoldali Egyenlősi kör» (Dunaoldali). — Barcs Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdu hadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibici). — Lustik János és Szivák János (Alberti-Isra). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kun Rezső (Temesváros). — Budai Sakköz Társaság (Budapest). — Paskó Imre (Tálas).

KÉPTALÁNY.

A 24-ik számban megjelent képtalány megfajtása: A ki rózsából veti meg ágyát, alkuadjék meg a tövessékel.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Svájczi selyem vámentesen :: házhoz szállítva!

Kérjen fekete, fehér vagy színes újdonságainkból mintákat; Crépon, Duchesse, Cachemire, Messaline, Côtelé, Eolienne, Shanghai, Mousseline 120 cm széles, méterenként 1 K.30 ft-tól kezdve. Ruháknak, blúzoknak stb.-nek való bárszony és pellucide, ágyasztón kimett blúzok, valamint balizet, pamut, vászon- és selyemruhák. — Mi csak garantáltan erős selyemanyagot adunk el váman- és portmentesen direct magánvevőknél.

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájcz.)
Selyemkivitel. — Királyi udvari szállító.

Serravallo

KINA BORA VASSAL

Kygenikus kiállítás 1900. Legmagasabb kitünt. Éreztetőszert gyengélkedők, várszorgók és lábadozók számára. sztrágyorjeztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kitűnő fr. 7000-nál több orvosi vélemény.

1. Serravallo, a. és kir. udvari szállító Trieste-Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban fülliteres üvegekben K 2.80, literes üvegekben K 4.80.

Természetes szénasavdús savanyúvíz a mohai

ÁGNES

forrás. Legjobb austriai és magyarországi. Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Járvány idején praeservatív gyógyszernek bizonyult.

Szűt. Édeskuty L. udvari szállító által Budapest.

Kapható mindenütt.

Ha fáj a feje ne tévózzék, hanem Beretvás pastillát

mely 10 perc alatt a legmakaosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három dobozát ingyen postai szállítással.

Vadászfegyverek Pisztolyok

kényelmes havi lefizetésre.

Kívánatra kimerítő fegyverárjegyzék ingyen.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa R.-T.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

Flóbertek
Látcsövek

Hölgyek figyelmébe

Mielőtt divatos női kiegészítőket vásárolna, kérem tekintse meg

PAPEK JÓZSEF

bőröndös és finom bőr-
áru készítő kirakatait
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatáson szer
étvágytalanság, rendet-
len emésztés és gyomor-
gyengeség ellen.

Étkészés közben véve, megő a gyom-
ormorteléstől. Egy üveg ára
3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden gyógyszerárban
valamint
ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógyszertárban
ARAD, Szabadság-tér.

Hirdetések

felvétetnek Blockner I. hirdető-
irodájában, IV. Semmelweis-u. 4.

Megjelent a legújabb „BAYARD“

önműködő ismétlő zsebpisztoly. Cal. 7-65
(Browning töltényre).

Azonkívül dús raktár nyári sporteszközökben a leg-
hiresebb angol gyárosoktól.

Kimerítő sport- és fegyverárjegyzéket a lapra hivatkozva küldök ingyen és bérmentve

HUZELLA M. Budapest, IV., Váci-utca 28.

**Üdülő nyári
leányinternátus**
Alsótrafűredén
6-16 éves üdülők, sápkörö-
sök, versengők részére. :
HORN JÓZSEF
polgári isk. igazgató Poprád

+ Soványság. +

Szép, telt testidomok, gyönyörű
keblét nyerve a törvényileg védett.
„BÜSTERIA” eróporunk ál-
tal, arany éremmel kitün-
tette: Párisban 1904, Ham-
burgban 1901, Berlinben 1903.
Húsz 6-8 hét alatt egész 30 fontig.
Szigorúan szolid, nem ámi-
tás. Számos köszönetnyilvánít-
ás. Doboz használati utsi-
ással 275 K. A pénz postautal-
ványon beküldése, vagy utánvét
mellett, becsürettel portó is. Hygie-
nische Institut Dr. Franz
Steiner & Co., Berlin 57.
Königsgrätzstr. 66. Leraát
Magyarország részére: Török J.
gyógyszertára Budapest, VI.
Király-utca 12. szám.

• ZEA •

havikötő, a legkényelmesebb
hygienikus kötő, orvosilag
ajánlja, 12 drb 1 K. Vidék-
re szállítva 1 K 20 f., az
összeg előzetes beküldése mel-
lett. Bélyegben is. Kapható:
DETSINYI FRIGYES
drogeria
Budapest, V. Marokkói-u. 2

Rendeléseknél
szíveskedjék
lapunkra hivat-
kozni.
::: kozni. :::

Magyar Királyi Államvasutak Igazgatósága.

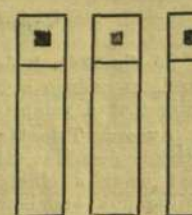
**Mérsékeltáru menettérítéi évadjegyek
kiadása a Magas Tátrába:**

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert érte-
tés szerint az előző évekhez hasonlóan a tátrai személyfor-
galom emelése érdekében, a cs. kir. szab. kassa-ederbergi
vasúttal egyetértőleg Budapest-keleti- vagy nyugati p. u.-ról
Kassa, Rutika vagy Zsolnán át Poprád-Felka vagy Ósorbára
48, 32 és 16 korona, Csorabára 51, 35 és 19 korona, Tatra-
Lomnicra 51, 32,80 és 17,90 korona és Tatra-Füredre 50, 34
és 18 korona áron a nyári időny alatt 20%-os I. II. és III.
osztályú mérsékelt áru menettérítéi jegyek adnak ki, melyek
érvénytartama 45 napon állapították meg. Az I. és II. osz-
tályú jegyek gyors és személyvonatokhoz, a III. osztályúak
csak személyvonatokhoz érvényesek.
Budapest, 1910 június 24-én.

A kereskedelmi főosztály
Méhely
kir. tan. főfelügyelő.

DÁVID KÁROLY ÉS FIA

doboz-, papíráru- és szab. fémkapocs-gyára

Budapest, I., Mészáros-utca 58. sz.

Telefonszám 41-48. Sürgőnyezim: Cartonage.

Gőzre berendezve.

A magyar kir. dohányjövődék szállítója.

::: Napi gyártás 150,000 doboz :::

LOHR Mária

Csipek-, vegyszeti tisztító és festészeti
intézet. Gyár: VIII., Baross-utca 85.
Fióküzletek: IV., Eskü-út 6, VI., Andrássy-út 16,
VIII., József-körút 2, IX., Calvin-tér 9, V., Harmi-
czad-utca 3, VI., Teréz-körút 39.

Párisi világtállítás 1900: Grand Prix.

Kwizda Restitution - Fluidja.

Mosóvíz lovak számára, egy üveg ára K 2-80. — Üdvari és
verseny-istállókban több mint 40 éve használatban; nagy lá-
radalmak után újra erősít, az inak merevségét megszünteti és
a lovat trainingben kiváló képessévé teszi.

Kwizda Restitution-Fluidja
szégyen, csimta és csomogolás véde. Csak
az itt látható védjeggyel valódi. Kapható
minden gyógyszerárban és drogériában. —
Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Török József gyógyszerára Budapest, VI.
Király-utca 12, Andrássy-út 25.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan és gyorsan.

Hölgyek figyelmébe!!!

Mielőtt divatos nap- és eser-
nyőt vásárolna, kérem tekintse meg

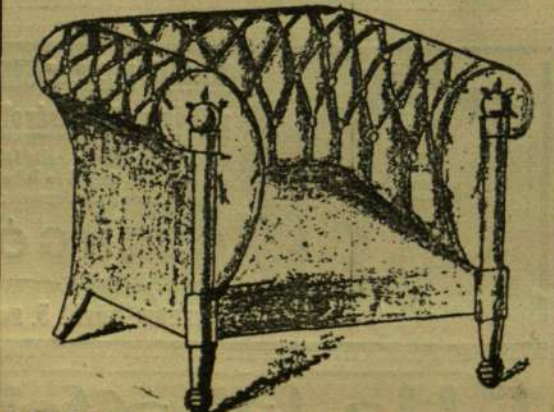
SINGER MÓR

ujjonnan épült ANKER-palotában,
Budapest, VII., Király-utca 2.

sz. a. lévő üzletét.

BŐRSZÉKIPAR

Kendi Antal Budapest, IV., Károly-u. 2.

ANGOL BORBUTOR készítése, festése és renová-
lása saját műhelyben. Ebédőszékek, iroda-fotelek
valódi bőrrel. Ujjbutor állványok kárpitozása.
Székalkatások!

PAPEK JÓZSEF

BORÖNDÖS ÉS FINOM BŐRÁRU KÉSZÍTŐ

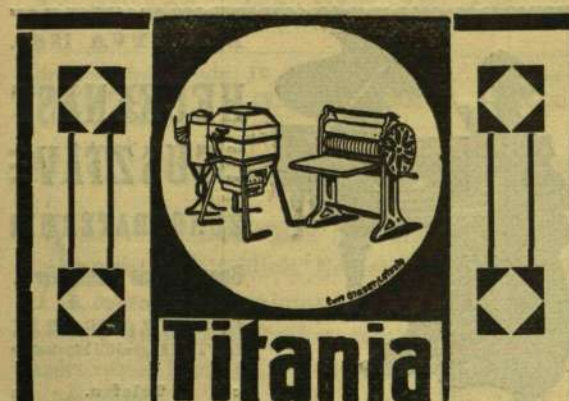

BUDAPEST
VII. Rákóczi-út 15.
Kizárólag jobb minőségű áru.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógy-
hely. Természetes forró-
meleg kénese források.
Iszapfürdők, iszapbor-
gatások, masszázs, viz-
gyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádifürdők, gyógyviz-
usodák. Olcsó és gondos panzió. Csusz, kőszvény, ideg-
bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld
ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.

Gyorsgőzmozgógépek, ruhamángorlók, facsarók
utólráthetetlen minőség és teljesítményük tekintet-
ében! Legolcsóbb árak. Katalógus ingyen és
bérmentve. Képviselek keresetnek.

TITANIA-MŰVEK, WELS 9 Ob.-Oest.
Magyarországi kizárólagos eladó: Takács Oszkár, Budapest,
VI., Nagymező-utca 49. szám.

Nyarlók és vendéglősök figyelmébe!! PAUNCZ GYULA

vaj és turó nagykereskedő
Budapest Központi vásárcsarnok. — Ajánl naponta
friss tea vaját kgm-ként 3 kor., és főzővaját kgm-ként
2 kor. 20 fill. Postai szállítást naponta utánvét mellett.
Telefon 48-14. Telefon 48-14.

A Dr. BIRÓ-féle Havasí Gyopár Crém

Nagy tégely — 1 korona
Mosdóvíz — 1 korona
Szappan — 70 fillér
Puder — 1 korona
Főrtár: Wolf gyógyár
Köszvény, Budapest
Kapható: Török József
Király-u. és Operagyóg-
tár Andrássy-út.

SZAMOSY ELZA
a magyar királyi Opera
primadonnája így ír:

Kedves Doktor Ur!
A „Havasí Gyopár Crém”-jét már régóta
használok!
E kitűnő toalette krém
a legelsőrendű és jóval
drágább külföldi szerek-
nél sokkal jobb és hatá-
sosabb!
SZAMOSY ELZA
a m. kir. opera
művésznője.

ÓVJA A LÁBÁT

tyukszemek-
től, hólya-
goktól, le-
mennyedések-
től és min-
den más kel-
lemetlen-
ségtől a dr.
Högyes-
féle impr.
szobes-
talpak viselésével, a melyek
különösen a bántó talpizsáradást
és talpégést szüntetik meg. Párja
K 2-1-. Legjobb és legbiztosabb
segítség lábának a dr. Högyes-
féle imprágnált Asbest be-
tétalp, acéleszkülvál, párja
4 korona. Az acéleszkülvál egy
imprágnált, dr. Högyes-féle Asbest-
tál van hozzá, hogy a lábának kel-
lemes és biztos lekvése legyen.
A járás ruganyossá válik és a gy-
alogló képesség nagyobb lesz. Lud-
talpuknak nélkülözhetetlen. Kül-
des utánvéttel Wien, I. Domini-
kanerhastel 21.

Olcsó
cseh
ágytoll!
5 kiló: új, osztott 12 K, fehér
pehelypupa fosztott 18 kor.,
24 K, hóféhér pehelypupa
fosztott 30 K, 36 K. Szállítás
portmentesen, utánvét.
A kiserőlt és visszavétel
portmentesen ellenében
megengedjék. 12484
Benedikt Sachselt,
Lobes Nr. 60.
Pilsen mellett, Böhmen.

BUTOR

izléses és szolid kivitelben
teljes lakberendezések kész-
pénz vagy részletre kapható
Sárkány J.
butori, osnál, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 26. sz.
műhely és raktár.

„Pluvius”
szabadosztó p-
lakástól kimentő
gél.
Ára 3 korona.
Használata egyszerű, hatása biztos, teljesen
szagtalan, veszély kizárva, nyomot maga után
nem hagy, füzemben tartása költséggel nem jár,
nemcsak a poloskát, hanem a potét is kúrtja.
Schwitzer Lipót és Testvére
vas, fém, szerszám és gépkereskedők Telefon 104-09.
BUDAPEST,
V., Nádor-utca 70., a Lipót-körút közelében.
Kapható minden szakkavagó üzletben.

KNUTH KÁROLY MÉRNÖK ÉS GYÁROS

Cs. és kir. fensége József főher-
ceg udvari szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII., Garay-utca 10.

Központi és gőzfűtések, légszes- és vízvezetékek, csatornázások, szállítóte-
sek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jöve-
delmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Villanyerőre berendezett

Szörme-, szőnyegmegóvó-, poroló- és tisztító-intézet.

Ablak-, lakástisztító, szobabeeresztő, pormente-
sítő és féregirtó vállalat.

Kerber Henrik, Budapest,
VIII., Nap-utca 10. szám. Telefon 53-55.

Alapított 1890-ben.

3 UJ SZÓ... „ALTVATER” GESSLER BUDAPEST.

FELÜLMULHATATLAN,
mert aszonyok, leányok tisztá, fiatal,
nde arcot kapnak
pár nap alatt, ha a mármárosi

LILION-ARCZENŐCSÖT
használgat. Nem szabadna oly háznak lennie,
a hol este, reggel nem
a csodás hatású mármárosi

LILION-SZAPPANNAL
mosakodni. Kis tégely 1 korona. Nagy tégely
2 korona. Szappan 80 fillér. Lilion-puder (3 szín-
ben) 1 korona 20 fillér. — Egyedül készítő:

Dr. REISMAN ÖDÖN
gyógyszertára, Mármarosziget, Erzsébet-főter 11.
Postai rendelések még aznap elintéztetnek.

TÁTRALOMNICZ

legelőrangú gyógyfürdő és üdülőttelep, modern szállodák, vizgyógyintézet. —
Lóversenyek, Tennis, Golf, Galambloveszt. Vadászat, Halászat, Kirándulások.
Vasut. Posta. Távirat. Tel. Prospektust küld az igaz. Gundel Károly, igazgató.

láb-, kéz- és hónalj-izzadást

Az izzadságból származó feldörzsöléseket, tüszősegi fájdalmakat, kipállást, viszketést, sömört stb. a legbiztosabban megsün-
tet a Csitáry-féle „SALINIL”, mely az egészségre teljesen ártalmatlan, nem száritja, repeszt fel a bőrt, hanem elmulasztja a
Kíméli a ruhát, cipőt és a harisnyát. A kimerítő
használati utasítással 1.10 fill. Főraktár: Török
J. Budapest, Király-utca 12. Utánvét
A pénz előzetes beküldésekor franco küldi.
CSITÁRY gyógyszerára Berhida,
(Veszprém-megye).

KERESZTÜL TÖRVE

a kezdet nehézségein ma már a szabadság.

Hamu- rosta

a háziasszonyok kedvence! Oly egyszerű és egyszerű, amilyen, rengeteg időt és fáradságot takarít meg és sok vesztéstől óvja meg Önt.

Folyosóra menés, fűtás, lóbalás a múlt. Vele a vasalás egyszerű. Már azelőtt kiderült, hogy a hamurosta a kezdet nehézségein ma már a szabadság.

letelragadja és hálaan tovább ajánlja. Kérjen ingyen és bérmentve illusztrált leírást. A Hamurosta árát K 2-80. Kapható minden szakszavú üzletben. Vezetékvonalon **ARAK, FEHER** és **TARSA** Budapest, VIII., József-körút 33. — Postai számküldés utánvétel, vagy az összeg előzetes bekioldása ellenében.

A **MARGIT-CREME** a frangu hölgyek kedvence szepítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREME** utánozók és hamisítványok, eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindenféle felelősséget.

A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zsírtalan, vegyszermentes, és a külföldön általános feltűnést keltette.

Ár 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1-20.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszer- és drogus-üzletben.

Thierry A. **BALZSAMA** Törvényesen gyógyszerár. Csakis az **apósa védjeggyel** az igazi. A légzőszervek minden megbetegedése, köhögés, vérköpés, rekedtség, hörghurut, tüdőháj, gyomorgörös és más gyomorbetegségek, minden belső gyulladás ellen, továbbá étvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Különleg, szájbetegségek, fogfájás, égett sebek, kiütés, nyílás és különösen influenza ellen stb. használ. 2 kiscsiny vagy 6 duplatéve, vagy egy nagy családi üti üveg 5 K.

Thierry A. gyógyszerár egyedül valódi **CENTIFOLIA-KENOSE** megjelölés, csatlakoztatás és utóérhetetlen gyógyhatású még a régi, sőt rákos sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyulladásoknál, kiütéseknél; el-távolít minden idegen anyagot; gyógyedést, sokszor fölőssé teszi a fájdalmas operációt. 2 tévely 3-40 K.

Calm: Schützengel-Apotheke des A. Thierry in Pragrad bei Rohitseh. Forák. Török J. Budapest.

RATIONALIS

Cementpadlólapok

gyártására szállított modern — hidraulikus és könnyűkeményít-préseket kéz- és gőzrohajtásra, továbbá az összes segédgépeket, u. m. keverés, csiszolás, élesítés, zúzás, osztályozás stb.-re. Saját munkaképes szerkezetek. Különlegességi gépgyár.

Dr. GASPARY & Co.
MARKGRANSTADT (Németország).
— 228. számú árjegyzék ingyen! —

!!UJDONSÁG!!

Fontos hölgyeknek és uraknak! ::

Reform haskötő Favorite hölgyeknek Reformmőv Favorite uraknak. ::

Előnyök: A Reform haskötő «Favorite» kitűnő szerkezeténél fogva megtartja egyenletes, erős ruviselést, amikéül hogy a alkalmatlan, nem csuszlik, jótékonyan hat az egész szervezetre, támogat és erősít elgyöngyült altestszerveket, megkönnyíti a havi bántalmakat, föltétlenül biztosítja az altest normális tártását, a természet karcsúvá teszi, csökkenti a viselőség, elhízottság és lógó has bántalmait és kitűnő szer arra nézve, hogy az altestet a szülés után természetesen helyezőbe viassa. — **Urak is a legjobb elkerülhetik el a Reformmőv «Favorite» viselése által.** Kiválóképen sportruháknak, bármilyen legyenek, mint a lovaglásnál mint lovagló öv stb. kiváló becsü. — A Reformhaskötő «Favorite» a legelőkelőbb orvosoktól és női klinikáktól melegen ajánlatnak. Rendelesnél elegendő a test kerületméréte a köldök alatt négy ujjnyira. — Kimerítő árjegyzéket küld ingyen és bérmentve **KELETI J.** Budapest, IV., Koronaherezeg-utca 17.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST

=GUSZTÁV=

ZONGORATERMEI

Bpest, csakis Gizella-tér 2.

IBACH-ZONGORÁK

egyedülálló képviselete :: Telefon. ::

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

29. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)		SZERKESZTŐ	BUDAPEST, JULIUS 17.	
Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.		HOITSY PÁL.		
Kiadóhatal: IV. Egyetem-utca 4.		Egyes szám ára 40 fillér.		
		Előfizetési feltételek:		
		Egész évre — — 16 korona		
		Félévre — — 8 korona		
		Negyedévre — — 4 korona		
		A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több.		
		Külföldi előfizetéseket a postailag meghatározott viteldj is esatolandó.		

MAGYARORSZÁGI VÁRROMOK.

A MAGYARORSZÁGI várak nem úgy keletkeztek, mint a külföldiek. Német- vagy Franciaországban hatalmas hűbérurak azért erősítették meg lakóhelyüket, falakkal, bástyákkal azért vették körül a székhelyüket, hogy onnan, — mint sasok a fészkeikből — prédára mehesenek. Adókat szaroztak a vidékükön, szorgalmasan üzték az utonállás mesterségét, s hadba

is szálltak a király felszólítására — de csak úgy, ha busás ajándékot ígért. Ilyen célból építették az olasz várakat is, csak hogy ott nemesak a vidéken, hanem magában az örök városban is. A régi római nagyszabású épületeket tornyokkal, árkokkal vették körül, a Hadrián és a Metella sirjából, a Capitoliumból, sőt még a Titus diadal-ívéből is várakat alkottak, háborúkat viseltek e várak birtokában egymás ellen a város falain belül, papá-

kat emeltek és fosztottak meg a tiarától a Crescentiusok, Pierleonik, a Frangepánik, a Colonnák és a többi hatalmas rablónemzet-ségek.

A magyar várak ellenben csaknem kizárólag a haza védelme céljából épültek s az volt a rendeltetésük, hogy háború esetén a küllenséget feltartóztassák. Legtöbb várunk ép ezért a nagy nemzeti veszedelem, a tatárjárás után épült. Igen sok várat magok a királyok épít-

Piros arcz, Piros orr, Piros kéz

sohasem volt divatban és minden nő és férfi igyekszik ezektől a csunya bőrbántalmaktól a szeplő és pattanással együtt megszabadulni a legrövidebb idő alatt. :: ::

8 nap teljesen elegendő, hogy vörös arcza, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta és finom legyen. Csakis a híres bőrápoló szerekhez:

Diana krém-, Diana szappan-

hoz kell fordulni, akkor nem lesz többé piros orra, piros keze, piros arczbőre. Több mint egy millió köszönő levél igazolja a fenti körülményt.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.

Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsza, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóstaival utánvétellel eszközöltetik.)

FÜLEK VÁRA.